



www.musavat.com

MUSAVAT



Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 19 mart 2025-ci il Çərşənbə № 51 (8661) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Üzdə sülh, arxada müharibə hazırlığı...



Dünyanın üç güc mərkəzi Bakı ilə İrəvanın son razılaşmasını alqışladığı vaxtda, ermənilər sərhəddə niyə atəş açırlar?

yazısı səh.4-də

Qərbin minaların təmizlənməsində pul xərcləmək xəsisliyi

yazısı səh.6-da

Azərbaycan terrordan sığortalanmış ölkələr siyahısında

yazısı səh.7-də

Bakıya düşmən, türk dövlətlərinə "dost" Makron...

yazısı səh.8-də

Çernobil əlillərinə sosial müavinət veriləcək

yazısı səh.6-da

Qərbi azərbaycanlılara bu imtiyazlar verilə bilər

yazısı səh.9-da

Xəzərdə torpaq icarəsinin qiyməti bilindi

yazısı səh.10-da

Ölkə əhalisinin 10 milyon "aşırımı"

yazısı səh.13-də

Zərdabda dəfn zamanı dirilən qadının hekayəsi

yazısı səh.13-də

Novruz bayramında necə qidalanmaq?

yazısı səh.15-də

Ramazan ayının 19-cu günü

İftar 19.06. İmsak 05.18-dək (Bakı)

19-cu günün duası: "İlahi, Ramazan ayında olan bərəkətlərdən mənim qismətimi artıq et! Bu ayda xeyir əməllərin yolunu mənim üçün asanlaşdır! Və bu ayda olan yaxşı əməllərin qəbul olmasından məni məhrum etmə! Ey açıq-aşkar haqqın tərəfinə Yol Göstərən!"

İftar duası: "Allahım, Sənin rızan üçün oruc tutdum, Sənə inandım, Sənə güvəndim. Sənin ruzinlə iftar açır və Sənə təvəkkül edirəm. Ey bağışlayan Allah, günahlarımı bağışla".

ALLAH ORUCUNUZU QƏBUL ELƏSİN!

PENTAQONUN İRƏVANLA BAĞLI TƏHLÜKƏLİ PLANININ PƏRDƏARXASI

ABŞ-ın təlim adı ilə Ermənistanla gətirəcəyi hərbi texnikalar sərhəddə saxlanacaqmı? - hərbi və siyasi şərhçilərin rəyi



yazısı səh.5-də

"Rəsul Quliyev Bakıya istintaqa çağırılacaq" iddiası

Eks-spikerin nümayəndəsindən reaksiya: "Onun gəlmək fikri yoxdur"

yazısı səh.11-də



Zakir Qaralovun biznesi haqda ilginç iddialar

yazısı səh.3-də



Rusiyanın üçüncü şəxsinin məxfi mesajı

yazısı səh.9-da



"Məleykə Abbaszadə əvvəl imla yazsın, əgər səhvi olmazsa..."

yazısı səh.11-də



İlham Əliyev və birinci xanım Novruz tonqalını alovlandırır

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva martın 18-də Ağdərə rayonunun Suqovuşan kəndində inşa olunan yaşayış kompleksinin istifadəyə verilməsi mərasimində iştirak ediblər, Ağdərə rayonunun Həsən-riz kəndində buraya köçən bir qrup sakinlə görüşüb, fərdi evlərin və infrastrukturun bərpası sahəsində görülən işlərlə tanış olublar. Sonra dövlətimizin başçısı və birinci xanım kənd sakinləri ilə birlikdə Novruz tonqalını alovlandırır.

Prezident və xanımı Sərsəng su anbarından Ağdərə rayonunun Umudlu kəndinə gedən avtomobil yolunun yenidənqurmada sonra açılışında və Suqovuşan kəndində məscidin açılışında iştirak ediblər.



Haiti yığması Azərbaycana gəldi

Azərbaycan millisi ilə beynəlxalq yoldaşlıq oyununda qarşılaşacaq Haiti yığması artıq Bakıdadır. Komanda martın 17-də axşam saatlarında Azərbaycana gəlib. Haiti Futbol Federasiyasının mətbuat xidmətinin məlumatına görə, komanda artıq Azərbaycan millisi ilə oyunun hazırlığına başlayıb.

Xatırladaq ki, Azərbaycan-Haiti oyunu martın 22-də Sumqayıtdakı Mehdi Hüseynzadə adına stadionda keçiriləcək. Görüş saat 21:45-də başlayacaq.

Xankəndidə erməni hərbcilərin tunel-zirzəmişi aşkarlandı

Xankəndidə uzunluğu minlərlə metr olduğu deyilən tunel-zirzəmi aşkarlanıb.

"Trend" bildirir ki, həbsxana tipli zirzəmiyə giriş qapılarında biri şəhərin mərkəzi küçələrindən birində yerləşir. Həbsxana otaqlarının dəmir qapıları çöldən 4 ədəd qurğu ilə bağlanır. Tuncel giriş qapısının üzərində yerləşən mənzillərdən birinin yüksək rütbəli erməni hərbciyə məxsus olduğu deyilir.

Əvvəllər həbsxana kimi istifadə olunan zirzəminin Vətən müharibəsi zamanı sığınacaq kimi istifadə olunduğu müəyyən olunub.

Bakıda Azərbaycan-Rusiya Forumu keçiriləcək

Yaxın vaxtlarda Bakıda 13-cü Azərbaycan-Rusiya Regionlararası Forumu keçiriləcək. Məlumatla görə, artıq forumla bağlı hazırlıqlara başlanılıb.

Tədbir çərçivəsində plenar sessiyalar təşkil ediləcək. Forumda 300-dən çox qonağın iştirakı gözlənilir.

Xatırladaq ki, ötən il Azərbaycan-Rusiya Regionlararası Forumu Stavropol diyarının Mineralnie Vodi şəhərində keçirilmişdi.

DTX ordu ilə bağlı videoları yayıyı saxladı



Martın 17-də sosial şəbəkələrin xarici segmentində Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədində gəyərli hərbi əməliyyatlar keçirilməsi ilə bağlı videoların yayılması iddia olunmaqla, Azərbaycan Ordusuna məxsus hərbi texnikanın hərəkəti barədə videoları yayıb.

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (DTX) xəbər verir ki, faktla əlaqədar cinayət işi başlanılıb. Aparılmış ilkin araşdırmalar nəticəsində yayımlanmış videokadrların 27 fevral 2025-ci il tarixinə aid olduğu təsbit edilib.

Müəyyənəşdirilib ki, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, 2007-ci il təvəllüdlü Rüstəmov Səməd Bəhman oğlu 27 fevral 2025-ci ildə Gədəbəy rayonu ərazisində Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrinə məxsus hərbi texnikanın hərəkətinin videoçəkilişini aparıb və qanunla yayılması qadağan olunan bu videomaterialı 15 mart 2025-ci ildə özünün TikTok sosial şəbəkəsindəki səhifəsində paylaşmış.

Bundan sonra həmin videoları sosial şəbəkələrdə fərqli dövrlərə aid videolarla əlavə edilməklə, həqiqəti əks etdirməyən müxtəlif xəbərlərin istinad mənbəyi olaraq nümayiş etdirildiyi müəyyən olunub.

Görülən təxirəsalınmaz

tədbirlərlə Səməd Rüstəmov saxlanılaraq istintaqa cəlb olunub, həmin videoları yayıb çəkdiyi mobil telefon maddi sübut kimi götürülüb.

Bir daha bildirilir ki, Azərbaycan Ordusunun hərbi birləşmələri, onların dislokasiyası, yerdəyişmələri, döyüş və səfərbərlik hazırlığı, silahları, hərbi texnikası ilə bağlı videoların çəkilib internet informasiya ehtiyatında, o cümlədən sosial şəbəkələr vasitəsilə yayılması cinayət məsuliyyəti yaradır və belə əməllərə yol verən şəxslər barəsində qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hüquqi tədbirlərin görülməsi təmin ediləcək.

Almaniya prezidenti Göyçə gölüne gedir

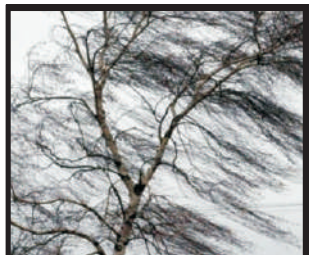


Almaniya Prezidenti Frank-Valter Ştaynmayer Azərbaycana səfər edəcək.

Məlumatla görə, bu barədə Almaniya Prezidentinin mətbuat xidməti məlumat yayıb. Onu səfərdə xanımı Elke Büdenbender müşayiət edəcək. Ştaynmayer həmçinin Ermənistan da gedəcək. Regional səfər martın 30-dan aprel 2-dək davam edəcək. Qeyd edək ki, bu, Ştaynmayerin Azərbaycana ilk səfəridir. Ştaynmayer İrəvanda Ermənistan Prezidenti Vahaqn Xaçaturyan və baş nazir Nikol Paşinyanla görüşəcək. O, həmçinin "TUMO" IT tədris mərkəzinə baş çəkəcək və mədəni qəbulda iştirak edəcək.

Almaniya Prezidenti Ermənistan ikinci günündə Dilçana səfər edəcək, həmçinin Göyçə gölüne baş çəkəcək. Federal prezident Azərbaycana səfəri çərçivəsində Prezident İlham Əliyevlə görüşəcək. O, YUNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilmiş Bakının tarixi mərkəzinə baş çəkəcək, xristian, müsəlman və yəhudi ruhaniləri ilə tolerantlıq və dinlərarası anlaşma mövzusunda müzakirələr aparacaq. O, həmçinin Azərbaycanda qadınların vəziyyəti ilə bağlı müzakirələrdə iştirak edəcək.

Federal prezident Azərbaycana səfəri çərçivəsində Prezident İlham Əliyevlə görüşəcək. O, YUNESKO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilmiş Bakının tarixi mərkəzinə baş çəkəcək, xristian, müsəlman və yəhudi ruhaniləri ilə tolerantlıq və dinlərarası anlaşma mövzusunda müzakirələr aparacaq. O, həmçinin Azərbaycanda qadınların vəziyyəti ilə bağlı müzakirələrdə iştirak edəcək.



Qarşdakı günlərdə güclü külək əsəcək

Küləkli hava şəraiti ilə bağlı sarı və narıncı xəbərdarlıq verilib. Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən verilən məlumata görə, martın 18-23-də Bakıda və Abşeron yarımadasında, eyni zamanda bəzi bölgələrdə gözlənilən küləkli hava şəraiti ilə bağlı sarı və narıncı xəbərdarlıq verilib. Bakıda və Abşeron yarımadasında isə martın 19-dan 23-dək fasilələrlə şimal-qərb küləyi əsəcək, narıncı xəbərdarlığa uyğun olaraq küləyin sürəti 20.8-28.4 m/san təşkil edəcək.

Ağstafa, Tovuz, Gəncə, Göygöl, Qazax, Ceyrançöl, Şəmkir, Samux, Gədəbəy, Naxçıvan MR, Beyləqan, Füzuli, Cəbrayıl, Qubadlı, Ağdam, İmişli, Salyan, Sabirabad, Biləsuvar, Saatlı, Lənkəran, Astara, Masallı, Mingəçevir, Şirvan, Hacıqabul, Şamaxı, İsmayilli, Oğuz, Qəbələ, Zaqatala, Balakən, Qax, Şabran, Qusar, Siyazan, Xızı, Xaçmaz, Ağcabədi, Altağac, Göyçay, Ağdaş, Yevlax, Tərtər və Bərdədə şimal-qərb küləyi əsəcək, sarı xəbərdarlığa uyğun olaraq küləyin sürəti 13.9-20.7 m/san təşkil edəcək.

Ziyarətdə geriləmə

Dövlət Sərhəd Xidməti bildirir ki, yanvar-fevral aylarında Azərbaycana 162 ölkədən 338,6 min əcnəbi gəlib. Bu, 2024-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 0,7 faiz azdır. Ziyarətçilərin 23,4 faizinin Rusiya, 18,6 faizinin Türkiyə, 9,9 faizinin Hindistan, 9,3 faizinin İran, 5 faizinin Gürcüstan, 3,3 faizinin Qazaxıstan, 3,2 faizinin Pakistan, qalan hissəsinin başqa ölkələrin vətəndaşları olduğu vurğulanır.

Hesabatla görə, xaricə gedən Azərbaycan vətəndaşlarının sayı 2024-cü ilin yanvar-fevral aylarına nəzərən 0,1 faiz azalaraq 296,3 min nəfərə düşüb, onların 36,9 faizi Türkiyəyə, 15,8 faizi Rusiyaya, 11,4 faizi Gürcüstana, 10,7 faizi İrana, 25,2 faizi başqa ölkələrə üz tutub.

Azərbaycanın sabiq baş prokuroru Zakir Qaralov haqda yeni iddialar yayılıb. 5 ildir vəzifəsindən uzaqlaşdırılan sabiq baş prokurorun hazırda nə ilə məşğul olması haqda Azpolitika.info məlumat yayıb. Z.Qaralovu diqqətə çəkirən isə vaxtilə məşhur "Ak-kord" şirkətində Zakir Qaralovun şərik olduğu iddia edilən İlqar Hacıyevə qarşı cinayət işi başlanması barədə məlumatlardır. Qeyd olunur ki, Qaralovun şərik olduğu iddia edilən "Ak-kord"-un keçmiş sahibi İlqar Hacıyevi ölkəyə gətirib istintaqa cəlb etmək mümkün olsa, onun da sabiq baş prokuror barədə kifayət qədər şok ifadələr verə biləcəyi şübhə doğurmur...



Zakir Qaralovun biznesi haqda ilginclik iddialar

Beş ildir vəzifəsindən uzaqlaşdırılan sabiq baş prokurorun hazırda harada və nə ilə məşğul olması haqda ölkə mediasının yazdıqları...

məsi, 2009-cu il aprel 30-da ADNA-da 13 nəfərin həlak olması ilə nəticələnən terror aktı, 2015-ci ilin 19 mayında Binəqədi rayonunda dördü uşaq olmaqla, 15 nəfərin öldüyü, 64 nəfərin yaralandığı yanğın hadisəsi, 2015-ci ilin oktyabrında Rabitə Nazirliyi və Milli Təhlükəsizlik Nazirliyində (MTN) aparılan əməliyyatlar ilk sırada gəlir. Həmçinin "Hacı Məmmədovun işi", general Rail Rzayevin qətl (üstü hələ də açılmayıb), hərbiçilərimizə kütləvi işgəncələrin verilməsi nəticəsində 10-dan artıq insanın vəfat etməsi ilə bağlı istintaq araşdırmaları yenilənən "Tərtər işi" də (2017-ci il) Qaralovun baş prokuror olduğu dövrə təsadüf edir.

Yazıda o cümlədən Eldar Mahmudovun ləğv olunmuş MTN-ə rəhbərlik etdiyi dövrdə sahibkarlara necə di-

van tutulmasında Baş Prokurorluğun da iştirakı xatırlanır: "Həmin dövrdə MTN-də sahibkarlara qarşı düzülüb-qoşulmuş cinayət əməllərinin qondarma ittiham aktlarının hamısı Baş Prokurorluq tərəfindən imzalanıb. Yəni bu sənədlərdə Zakir Qaralovun və onun birinci müavini, hazırda təqaüddə olan Rüstəm Usubovun imzaları var. Amma MTN ləğv olunduqdan sonra adicəkilən general və digərləri cəzalandırılıbsalar da, Qaralov və Usubov məsuliyyətdən yayınmışlar. Onlardan bu saxta ittiham işlərini niyə imzaladıqları rəsmən soruşulmadı".

O da bildirilir ki, "Tərtər işi" üzrə yenilənən istintaq araşdırması zamanı işgəncə ilə öldürülmüş hərbiçilər, habelə həbs edilənlərin bir qismi bəraət alıb, həbsdən azad ediləblər.

Hərbiçilərə işgəncə verənlər arasında da məsuliyyətə cəlb edilənlər var. Amma həmin dövrdə istintaqa rəhbərlik etmiş şəxslərdən məsuliyyət daşıyanlar qanun qarşısında cavab verməyiblər.

Saytın iddiasına görə, işdən çıxarılandan bir müddət sonra Zakir Qaralov ölkədən çıxışına qadağa qoyulub. Amma o, hakimiyyətdəki əlaqələri və bir sabiq nazir vasitəsilə qadağanın ləğvinə nail olub. Bundan sonra bir neçə dəfə ölkə xaricinə, xüsusən Gürcüstana

səfərlər edib.

Keçmiş baş prokuror vəzifədə olduğu dövrdən tikinti sektoruna böyük yatırımlar qoyub və etibar etdiyi bir şəxs vasitəsilə hazırda da onları idarə edir. Mənbələr bildirir ki, Qaralov hazırda tikinti sektorunda fəaliyyətini davam etdirir, yaşayış binaları tikir. Onun dərman biznesindən tutmuş, mebel və bir sıra xarici məhsulların idxalına qədər gedib çıxdığı barədə məlumatlar yayılıb.

Baş prokurorun keçmiş birinci müavini Rüstəm Usubovun da təqaüddə əsas məşğuliyyəti tikinti sektorudur. Onun bu sahədə bir neçə şirkəti olduğu, Bakıda və bölgələrdə binalar tikdiyi, ticarət obyektlərini idarə etdiyi qeyd olunur.

Elşən MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"

kan tanınmayıb ki, o, bütün qırmızı xətləri keçərək çərçivələri pozsun. Bu şəxsləri mühacir də, müxalif də adlandımaq olmaz. Mən deyirdim ki, onlar əxlaqi və mənəvi keyfiyyətlərini itirmiş bir qrup insandır".

Millət vəkili fikrincə, dövlət bu məsələdə bir qədər gecikib: "Vaxtında bu şəxslərin həbs olunub ölkəyə gətirilməsi məsələsi daha ciddi şəkildə qoyulmalı idi. Lakin hesab edirəm ki, gec də olsa, artıq bu prosedura başlanılıb. Verilən açıqlamalardan da görünürdü ki, onlar Cinayət Məcəlləsinin bir çox maddələri ilə təqsirli biliniblər və məhkəmə onların həbs olunmasına dair qərar verib. İndi isə əsas məsələ məhkəmə qərarının icrası üçün aidiyyəti qurumlar tərəfindən lazımı işlərin aparılmasıdır. Bu prosesin nə qədər çəkəcəyi artıq hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyətindən asılıdır. Lakin eyni belə bir qərar artıq verilibsə, bu o deməkdir ki, məsələ ilə bağlı müəyyən müzakirələr aparılıb və lazımı addımlar atılıb. Onların ədalət qarşısında cavab verəcəkləri gün isə uzaqda deyil".

"Yeni Müsavat"

Həbs edilən polkovnik-leytenantın qarşı əlavə ittihamlar

Ismayıl Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının İsmayıl şəhər inzibati ərazi dairəsi üzrə sabiq nümayəndəsi Əlişir Süleymanovun cinayət işi ilə bağlı əlavə epizodlar ortaya çıxıb.

"Qafqazinfo"-nun əldə etdiyi məlumata görə, ilkin istintaqın yekununda onun təqsirləndiriləcəyi bütün ittihamlar dəqiqləşib.

Ə.Süleymanova qarşı daha əvvəlki təkrar və külli miqdarda rüşvət alma ittihamlarına əlavə olaraq, külli miqdarda mənimsəmə və ya israf etmə, vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə və vəzifə saxtakarlığı maddələri üzrə yeni ittihamlar irəli sürülüb.

Təqsiri məhkəmə istintaqı ilə sübuta yetirilərsə, Ə.Süleymanov 12 ilə kimi həbsə məhkum edilə bilər.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Ordusunun ehtiyatda olan polkovnik-leytenantı Ə.Süleymanov 6 ay əvvəl Baş Prokuror yanında Korruptsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi tərəfindən həbs edilib.

Nazirdən yüksək vəzifəyə təyinatlar

Dayanıqlı və Operativ Sosial Təminat (DOST) Agentliyinin İdarə Heyətinin sədrinə yeni müavinlər təyin olunub.

DOST Agentliyinin rəsmi saytı xəbər verir ki, bununla bağlı əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Anar Əliyev əmr imzalayıb.

Əmrə əsasən, Tural Mailov və Aygün Musayeva DOST Agentliyinin İdarə Heyəti sədrinin müavini vəzifəsinə təyinat alıblar.

Qeyd edək ki, Tural Mailov bundan əvvəl agentliyin idarə heyəti sədrinin müşaviri, Aygün Musayeva isə DOST Xidmətləri departamentinin müdiri vəzifələrində çalışıblar.



Daha iki itkin-şəhid dəfn ediləcək

Daha iki itkin-şəhid dəfn ediləcək. Bu barədə Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyası məlumat yayıb. Qeyd edək ki, itkin-şəhidlərin hər ikisi hərbiçidir. Onlardan biri 1994-cü ildə Füzuli rayonu Şükürbəyli kəndində itkin düşən 1970-ci il təvəllüdlü Behbudov Daşqın Nəsrəddin oğlu, digəri isə 1992-ci ildə Xocalı rayonu Naxçıvanlı kəndində itkin düşən 1960-cı il təvəllüdlü Atayev Atakışi Qəhrəman oğludur.

D.Behbudov sabah doğulduğu Göyçay rayonu Mirtı kənd qəbiristanlığında, A.Atayev isə Bakı şəhəri Nizami rayonu Keşlə qəsəbəsindəki Şəhidlər xiyabanında dəfn olunacaq.

PA-nın sabiq məmuru vəfat etdi

Prezidentin İşlər İdarəsinin avtomobil sektorunun sabiq müdiri İsmayıl Ələkbərov vəfat edib. Bu barədə İqtisadiyyat.az-a onun yaxınları məlumat verib. Bildirilib ki, İ.Ələkbərov 74 yaşında xəstəlikdən dünyasını dəyişib.

Xatırladaq ki, İsmayıl Ələkbərov 12 noyabr 1951-ci ildə Tovuz rayonunda anadan olub. O, uzun illər Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidmətində çalışıb və polkovnik rütbəsinə qədər yüksəlib. 2014-cü ildə Azərbaycan Prezidentinin sərəncamı ilə "Hərbi xidmətlərə görə" medalı ilə təltif edilib. 2015-ci ildə ehtiyata buraxılıb. Daha sonra Prezidentin İşlər İdarəsində işləməyə başlayıb. Burada avtomobil sektorunun müdiri vəzifəsini icra edib və 2024-cü ilin yanvar ayında işdən çıxıb.

28 yaşlı qadın doğuşdan sonra öldü

Bərdə rayonunda doğuş zamanı 28 yaşlı ana ölüb.

Bərdə rayon sakini, 1997-ci il təvəllüdlü Firuzə Qaçaylı kəskin ağrılarla xəstəxanaya müraciət edib. Doğuş əməliyyatına götürülən qadın 37 həftəlik hamiləlik dövründə olub və əməliyyat normal keçib. Sonradan halı pisləşən F.Qaçaylı həyatını itirib, doğulan körpə (oğlan) isə sağdır.

Faktla bağlı cinayət işi açılıb, araşdırma aparılır.

Onlar Azərbaycana nə vaxt ekstradisiya olunacaq?

Azay Quliyev: "Bu şəxsləri mühacir də, müxalif də adlandımaq olmaz"

Xaricdə yaşayan və təqsirləndirilən azərbaycanlı mühacirlərlə bağlı Baş Prokurorluqdan verilən qərar mühüm hüquqi məsələlərdən birinə çevrilib. Bu qərar onların Azərbaycanda törətdikləri cinayətlərə görə ekstradisiya olunması məsələsini gündəmə gətirir.

Manset.az xəbər verir ki, deputat Azay Quliyev açıqlamasında bildirib ki, onların fəaliyyəti hamı tərəfindən bilinir və onların Azərbaycanın mentalitetini, milli və mənəvi dəyərlərini tapdalayan, qanunları kobud şəkildə pozan kifayət qədər əməlləri var:

"Əgər onlar törətdikləri cinayət əməllərinə, milli-mənəvi dəyərləri tapdaladıqlarına görə məsuliyyətdən kənar qal-



laqaqlarını düşünürsə, böyük səhv edirlər. Göründüyü kimi, artıq Respublikanın Baş Prokurorluğu onların hər biri ilə bağlı cinayət işi qaldırıb və mənəvənəm ki, gec-tez onlar tutulacaq, həbs olunacaq və qanun qarşısında cavab verə-

cəklər. Bu məsələdə heç kimin şübhəsi olmasın. Hüquqi prosedurlar müəyyən ediləcək, aktualıq qazanacaq. Belə şəxslərin tapılıb qanun qarşısında cavab verməsi üçün dövlət hərəkətə keçib. Heç kimə, heç bir şəxsə belə bir im-

Dünya gündəminin əsas mövzularından biri Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh mətninin razılaşdırılmasıdır. Artıq dünyanın ən müxtəlif ölkələri bununla bağlı müvafiq reaksiyalar verirlər. Sülh mətninin razılaşdırılması alqışlanır. Vaxtilə münaqişənin həllində vasitəçi olan üç ölkədən - ABŞ, Rusiya və Fransadan da reaksiyalar diqqət çəkir.

Məsələn, ABŞ dövlət katibi Marko Rubio bildirib ki, administrasiya Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh sazişi üzrə danışıqların başa çatmasını alqışlayır. "Hər iki ölkə üçün bu, prezident Trampın davamlı sülhə dair baxışlarına uyğun olaraq, onilliklər boyu davam edən münaqişənin səhifəsinə çevirmək üçün bir fürsətdir. İndi sülhə nail olmaq, müqaviləni imzalamaq və ratifikasiya etmək və Cənubi Qafqaz xalqları üçün yeni tərəqqi dövrünü açmaq vaxtıdır. İrəvan və Bakı arasında sülh sazişinin tezliklə imzalanmasını istəyirik", - dövlət katibi belə qeyd edib.

Rusiya da Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh sazişi layihəsinin mətni üzrə danışıqların başa çatmasını alqışlayır. Bu haqda rəsmi Moskva adından Mariya Zaxarova çıxış edib. Həmçinin onun təmsilində Rusiya iki tərəfli münasibətlərin normalaşdırılması məqsədilə Azərbaycan və Ermənistan nümayəndələri arasında təmaslar üçün platforma yaratmağa hazır olduğunu bəyan edib. Habelə Fransa oxşar mövqedən çıxış edib. "Fransa onun imzalanmasının ən qısa zamanda baş tutacağına ümid edir. Ermənistan və Azərbaycan arasında münasibətlərin normalaşması hər iki dövlətin ərazi bütövlüyü və suverenliyinə hörmətlə yanaşmaqla Cənubi Qafqazın region xalqlarının rifahı naminə açıq sərhədləri olan sülh, inteqrasiya və əməkdaşlıq məkanına çevrilməsinə imkan verəlməlidir", - Xarici İşlər Nazirliyinin yaydığı məlumatda deyilir.

Beləliklə, indi əsas məsələ sazişin nə vaxt imzalanacağı, həmçinin gələcək əməkdaşlıq üçün Ermənistanın digər şərtləri nə vaxt yerinə yetirəcəyidir. Növbəti addım olaraq Ermənistan Konstitusiyasında və digər normativ hüquqi aktlarda Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinə dair qalan iddiaların konstitusiyaya dəyişikliklər edilməsi yolu ilə

Üzdə sülh, arxada müharibə hazırlığı...

Dünyanın üç güc mərkəzi Bakı ilə İrəvanın son razılaşmasını alqışladığı vaxtda, ermənilər sərhəddə niyə atəş açırlar? - iki fərqli baxış

aradan qaldırılması baş tutmalıdır. Lakin məsələ burasındadır ki, tam tərsinə, Ermənistan ordusu Azərbaycanın mövqelərini atəşə tutur. Azərbaycanla sərhəddə gərginlik yaradaraq Ermənistan öz hərbi texnikasını artırmaq üçün Qərbdən və Hindistandan yeni silah almaq üçün əsas yaratmağa çalışır. Bu təxribatlar Ermənistan ordusunun yenidən gücləndirilməsi üçün istifadə olunur.

Qeyd edək ki, mətbuatda yayılan məlumatlara görə, Ermənistan yeni aldığı silahları sərhəddə toplayır. Bu, bir daha həmin silahların Paşinyan hakimiyyətinin dediyi kimi müdafiə üçün deyil, hücum üçün olduğunu göstərir. Ermənistan sərhəddə təxribatlar törədərək Azərbaycanın güc tətbiq etməsinə nail olmaq və sonra bunu beynəlxalq arenada "təcavüz" kimi təqdim etmək istəyir. Bu, Ermənistanın ənənəvi informasiya müharibəsi taktikalarından biridir. Azərbaycan Ermənistanın bu təxribatlarını yaxşı başa düşür.

Ümumiyyətlə, Ermənistan baş verənlərə paralel şəkildə sürətlə silahlanır. Yeni bu ölkə sülh ritorikası altında müharibə hazırlığını gizlətməyə çalışır. Bu gün müəyyən qüvvələr tərəfindən Ermənistanın dəstəklənməsi, silahlandırılması və ondan silahlı təzyiq vasitəsi kimi istifadə olunması Cənubi Qafqazda sülhü, sabitliyi və təhlükəsizliyi mümkünsüz edir. Diqqət çəkən daha bir məqam Fransanın liderliyi ilə Ermənistanın hərbi əməkdaşlıq məsinə yönəlmiş, hətta öldürücü və hücum tipli silah növlərinə aid hərbi təchizatın təmin ediləcəyi ilə bağlı aparılan kampaniyadır. Eyni zamanda Avropa İttifaqının digər üzvü Yunanistanın Ermənistanla hərbi əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi ilə bağlı bəyanatları da təsadüfi sayıla bilməz. Maraqlıdır ki, belə bir ərəfədə erməni spiker Alen Simonyan Azərbaycandanın eskalasiyada maraqlı ol-



madığını deyib. O halda, "bu nə pəhriz, bu nə turşu" demək yerinə düşər...

"Bölgədə irimiqyaslı hərbi eskalasiya gözlemirəm" - **hərbi ekspert Ramil Məmmədli** "Yeni Müsavat"a əvvəlcə belə proqnoz verdi. Ermənistanın və Azərbaycanın yeni müharibəyə hazırlanmadığını düşünən hərbi analitik qeyd etdi ki, lokal toqquşmalar hər zaman aktualdır. Onun sözlərinə görə, 5 il əvvəl genişmiqyaslı hərbi əməliyyatlardan çıxan ordu belə tezliklə müharibəyə başlamazlar.

Lakin R. Məmmədli təhlükəli gedişləri olduğunu da müşahidə etdiyini açıqladı: "Risk ondadır ki, dildə sülh ritorikası ilə əməldə silahlanma ziddiyyət və sinxronluq təşkil edir. Ermənistanın hansında səmimi olduğunu söyləmək üçün təhlilə ehtiyac var. İlk növbədə silahı verənlər pafosla sülhdən danışirlər. Bu da heç bir əndazəyə sığmır. Hərbi və sülh bir araya gələ bilməz. Həmin güclər isə Ermənistan ordusu üçün sürətli planı işə salıblar. Məqsəd odur ki, ermənilər məğlubiyyəti tezliklə unutsunlar və hərbi dayaq olduğunu hiss etsinlər. Yeni unutmaları ki, tək qalmayıblar. Bu, psixoloji nüansdır. Digər detall isə məğlub ordunu reanimasiya şəraitindən çıxar-

maqdır. Belə desək, Ermənistan üçün "Marşal planı" işə düşüb. Necə ki, Hitlerdən sonra işğalçıları və məğlubu dirçəltməyə başladılar".

Ekspertin nəzərincə, Ermənistan sülhün alternativini olmadığını dərk edir, amma silahlandırılan onu təsir altına salır. Hərbi ekspert bütün hallarda yeni müharibə olmayacağına əmindir: "Ermənistan bu dəfə daha sarsıdıcı zərbə ala bilər. Azərbaycan 5 ildə boş oturmayıb. Biz daha böyük təcrübə toplaşmışıq, daha güclü silahlar almışıq. Sadəcə, Azərbaycan müharibədə maraqlı deyil. Çünki ərazi bütövlüyünü təmin edib. Yeni savaş isə Ermənistanı dəstək verənlərə lazım ola bilər. Ona görə yox ki, Ermənistan nəticə əldə etsin, ona görə ki, Azərbaycan aqressorluqda ittiham edilsin. Bu baxımdan, tərəflər üçün gərginliyi aradan qaldırmaq və ən azı, əldə edilən razılaşmanın ruhuna uyğun olaraq nikbinliyi davam etdirmək lazımdır".

Siyasi ekspert Züriyyə Qarayeva isə fərqli yanaşaraq Ermənistanın Azərbaycanı müharibəyə çəkdiyini, təhrikəddi addımlar atdığını söylədi. Təhlilçi Ermənistan rəsmilərinin açıqlamalarının da buna hesablandığını bildirdi: "İrəvandan gələn bəyanatlardan görünür ki,

Ermənistan müharibə üçün PUA almaq istəyir

Avropa İttifaqı Ermənistanı silahlandırmaq üçün Fransanın rəhbərlik etdiyi layihə hazırlayıb. Bu barədə Türkiyənin "Haber Global" telekanalının saytında dərc olunan "Ermənistan PUA axtarışında! Avropa İttifaqından (Aİ) Ermənistanı silah yardımı" sərəlvhəli məqalədə qeyd olunub.

Bildirilib ki, Paris, Dehli və Afina Ermənistanı silahlandıran əsas oyunçulardır: "Hazırda İrəvana 10 milyon avro dəyərində hərbi yardım göstərilərsə də, bu yardım genişləndiriləcək. Mənbələrə görə, İrəvan növbəti müharibəyə hazırlaşmaq üçün PUA almağa çalışır".

Məqalədə deyilib ki, Aİ-nin Ermənistanı hərbi yardımları onun sülh təşəbbüsü ilə bağlı çağırışlarına ziddir: "Aİ rəsmiləri deyirlər ki, Cənubi Qafqazda sülhə ehtiyac var. Amma təşkilat tərəflərdən birini silahla təchiz edərək bu təşəbbüse mane olur. Aİ-nin dəstəyini hiss edən Ermənistan Azərbaycanla sülh danışıqlarına son qoya bilər. Fransa rəsmiləri iddia edir ki, Ermənistan yenidən silahlanaraq sülh danışıqlarında güclü mövqeyə sahib ola bilər".

Analitiklərin fikrincə isə Ermənistan növbəti müharibəyə hazırlaşır.

Azərbaycanı günahkar çıxarmaq cəhdləri var. Guya biz militarist, qarşı tərəf sülh ovqatındadır. Halbuki bu da hibrid müharibənin əlamətidir. Ermənistan informasiya cəbhəsində yaxşı artistlik edir. Paşinyanın üç prezidentə zəngi də ona hesablanır ki, guya İrəvan sülh müqaviləsinə imza atmaq istəyir, Bakı razılaşmır. Bu da tamamilə manipulyasiyadır".

Siyasi şərhçi sərhəddə üçüncü və az qala dördüncü, beşinci qüvvələr yerləşdirən Ermənistanın sülh prosesində maraqlı olduğunu vurğuladı: "Daha də-

qiq desək, İrəvanın xarici siyasət kursu yoxdur və asılı olduğu ölkələrin diktəsi ilə hərəkət etməkdən ibarətdir. Belə dövlətlə də dayanıqlı sülh olmaz. Çünki bir müddət sonra silah verənlərin hücum əmri də ola bilər". Z.Qarayeva ümid edir ki, sərhəddə təxribatlara son qoyulması ilə Ermənistan irəliyə doğru addım ata bilər və ən əsası, Türkiyə ilə əlaqələrin inkişafı üçün yeni fürsətlər qazansın. Onun fikrincə, bu imkanları Azərbaycanla barış ona qazandıracaq.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Martın 17-də Rusiya nəşrləri ABŞ Dövlət Satınalma Portalına istinadən məlumat yayıb ki, Pentaqon Ermənistandakı Zar hərbi poliqonuna hərbi texnika yerləşdirəcək. O da bildirilib ki, texnikalar Gürcüstan vasitəsilə Almaniyanın Dülmen şəhərindəki hərbi bazadan daşınacaq.

Məlumatla görə, ümumilikdə 151 ədəd hərbi texnikanın (nəqliyyat, generatorlar, xüsusi konteynerlər və s.) Ermənistanla transferinin iyulun 16-dan avqustun 7-dək aparılması, avqustun 21-dən sentyabrın 20-dək isə yenidən Almaniyaya qaytarılması nəzərdə tutulur. Tərəflər arasındakı müqavilə sonrakı mərhələdə avadanlıqların Arnavirəndəki hərbi poliqondan Gürcüstanın Poti limanına aparılmasını da nəzərdə tutur. Hərbi ekspertlərin fikrincə, bu əməliyyat ABŞ və Ermənistan arasında növbəti birgə təlimlərə hazırlıqla bağlıdır. Məlum olduğu kimi, 2023-cü ildən Ermənistan ərazisində "Qartal tərəfdaş" birgə hərbi təlimləri keçirilir. Keçən il onlar iyulun 15-dən 24-dək baş tutub.

Təlimlərə Ermənistan sülhməramlı briqadasının, ABŞ-ın Avropa və Afrikadakı ordusunun və Kanzas Milli Qvardiyasının hərbiçiləri cəlb olunub. Rəsmi olaraq bildirilib ki, manevrlər "erməni hərbiçilərinin beynəlxalq sülhməramlı missiyalarda iştirak hazırlığı çərçivəsində" keçirilir. Əvvəlki təlimlərə Pentaqonun hərbi-nəqliyyat təyyarələri ilə Ermənistanla çatdırılan Amerika hərbi texnikası da iştirak edib. Ermənistan Müdafiə Nazirliyi jurnalistlərin sorğusuna cavab olaraq bildirib ki, tərəflər öz xərclərini qarşılayırlar. Xüsusilə amerikalı hərbiçilərin iştirakı, texnikanın Ermənistanla daşınması və geri qaytarılması ilə bağlı bütün xərcləri Pentaqon ödəyib. Belə görünür ki, ABŞ-da administrasiyanın dəyişməsi Er-

menistanla hərbi əməkdaşlıq planlarına təsir etməyib: Pentaqon bu il "Qartal tərəfdaş" təlimlərini keçirməyə hazırlaşır. Rusiya hərbi bazasının yerləşdiyi və rəsmi olaraq KTMT-nin üzvü olan Ermənistanla ABŞ-la birgə manevrlərin keçirilməsi Moskvanı istər-istəməz qıcıqlandırır. Üstəlik, rəsmi Bakı bu təlimləri və ümumiyyətlə, Qərb dövlətlərinin Ermənistanla hərbi dəstəyini regionda sabitliyə təhlükə kimi qiymətləndirib. Bayden administrasiyasının 907-ci bölmənin Azərbaycanla qaytarılması və Ermənistanla hərbi və təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi ilə bağlı əvvəlki qərarı Vaşinqtonla Bakı arasında münasibətləri ciddi şəkildə pisləşdirib. Tramp hakimiyyətə gəldikdən sonra Azərbaycan ABŞ-ın yeni administrasiyası ilə qarşılıqlı maraqlara əsaslanan etibarlı tərəfdaşlıq qurmağa ümid edir.

Hərbi ekspert Azad İsa-zadənin sözlərinə görə, Amerikanın Ermənistanla hansı hərbi texnikaları gətirməsinə baxmaq lazımdır: "Vaxtilə Amerika Azərbaycanın sərhəd qoşunlarına da texnika vermişdi. Bunlar radiolokasiya sistemləri, hərbi katərlər və s. idi. Bu da İranla sərhədimizə sərhəd qoşunları üçün ayrılmışdı. İstisna etmərim ki, Ermənistanın sərhəd qoşunlarına da eyni texnikalar verilə bilər. Amma hansısa hücum silahlarını gözləmirəm. Çünki həmin texnikalar Avropada indi daha vacibdir. Yeni hansısa istehkam qurğuları verilməsi

Pentaqonun İrəvanla bağlı təhlükəli planının pərdəarxası

ABŞ-ın təlim adı ilə Ermənistanla gətirəcəyi hərbi texnikalar sərhəddə saxlanacaq mı? - hərbi və siyasi şərhçilərin rəyi



ola bilər. Amma nəzərə alaraq ki, bu xəbərlərin təsdiqlənməsi ehtimalı var". A.İsa-zadə hesab edir ki, Avropanın özünə Ukraynanı təmin etmək üçün silah-sursat lazımdır.

Siyasi ekspert Fuad Əliyevin qənaətinə görə, əgər təlimlər üçün nəzərdə tutulubsa, rəsmi şəkildə elan olunmalıdır. Onun fikrincə, hətta təlim üçün gətirilmiş hərbi texnikaların bir hissəsinin Ermənistanla qalmayacağına kimse zəmanət verə bilməz: "Ermənistan həm ötən il imzalanan xartiyadan irəli gələrək hərbi dəst-

tək alır, həm də Brüsseldəki 5 aprel görüşünün nəticələrindən yararlanır. Burada təkcə Azərbaycan üçün təhlükə məsələsi deyil. Nəzərə alaraq ki, Ermənistanın hərbi cəhətdən Rusiyanın təsirindən çıxarılması prosesi gedir. Yeni sovet-rus hərbi məktəbinin şünləndən çıxarsalar da, indi bu təsirləri azaldırlar. Ona görə Qərb Ermənistanla yardım edir. Üstəlik, Paşinyan 2018-ci ildə hakimiyyətə gələrək ona dəstək verən qüvvələr indi tələb irəli sürürlər".

Ekspertə görə, onun Qərb qarşısında öhdəliyi

var ki, Ermənistan tədricən Avropaya yaxınlaşmalı, Rusiyadan uzaqlaşmalıdır: "Lakin bu, asan iş deyil. Baxın, son razılaşma ilə bağlı ilk Putinə zəng etdi. Halbuki axırından yox, elə birinci Makrona telefon açmalıydı. Deməli, Rusiyadan asılılıq yüksək səviyyədədir". **F.Əliyev deyir ki, Ermənistan bu sürətlə silahlanırsa, deməli, sülh müqaviləsi yaxında deyil:** "Ermənistanın hərbi büdcəsi təxminən 50 faiz artıb. Bu proses bölgədə sülh və sabitliyin yaradılmasına əngəl olur. Ermənistanın bu sahədə apar-

dığı yanlış siyasət və bəzi ölkələrin də Ermənistanla qızırdıcı dəstək verməsi bölgədə təhlükə olaraq qalmaqdadır".

Xatırladaq ki, Ermənistanla SEZAR artilleriya qurğuları, onların komponentləri, həmçinin tank əleyhinə raket kompleksləri və hava-hava raketləri ilə yanaşı, R511 və R530 hava-hava raketləri, "ERYX" tank əleyhinə idarəolunan raketləri, alman istehsalı DM32 qumbaraatanları və "Panzerfaust 3" tank əleyhinə raket sistemləri, 500-ə yaxın birdəfəlik "Apilas" reaktiv yayılım atəşi sistemləri və ABŞ istehsalı olan 50 ədəd BGM71-TOW tank əleyhinə idarəolunan raket kompleksləri verilib. Silahların çatdırılmasını Fransa koordinasiya edir. Silahlar Fransanın Orli hava limanından İranın Mehrabad hava limanına göndərilir, daha sonra İranın "Mərac" aviashirkəti silahları birbaşa son təyinat yerinə - Ermənistanla çatdırır. Hindistandan Ermənistanla daşınan silahlar (həm Hindistan, həm Fransa istehsalı olanlar) isə İranın "Bəndər - Abbas" dəniz limanına gətirilərək, buradan Ermənistanla aparılır.

□ **Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"**

Kar, kor və kürkü yırtıqlar...

Şerti sərhəddəki AI monitoring missiyası Ermənistan ordusunun təxribatçı hərəkətlərini ört-basdır edir

Bir neçə gündür ki, Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin şerti sərhəd zonasının müxtəlif istiqamətlərindən Azərbaycanın mövqelərini atəşə tutması barədə üç dəfə məlumat yaydı. Amma Ermənistan Müdafiə Nazirliyi atəşlə bağlı xəbəri təkzib edib. Bir növ, hər zaman olduğu kimi, İrəvan atəş açması faktını atmağa çalışır. İrəvanın bu yalanına isə Avropa İttifaqının (AI) Ermənistanla Mülki monitoring missiyasının qərarı kömək edib.

Belə ki, mülki missiya adı altında fəaliyyət göstərən qurum sərhədə patrul göndərdiyini və Ermənistan ordusu tərəfindən atəş açılmadığını iddia edir. Qeyd edək ki, Ermənistanın təxribatçı hərəkətlərini ört-basdır etmək üçün orada olduğuna şübhə yoxdur. 2025-ci ilin yanvarında Avropa İttifaqı ölkələrinin səfirləri 209 nəfərdən ibarət olan AI-nin Er-



menistandakı müşahidə missiyası ilə bağlı qərarı Brüsseldə təsdiqləyiblər. Qərara əsasən avropalı müşahidəçilər Ermənistanın sərhədyanı rayonlarında daha iki il - 2027-ci il fevralın 19-dək qalacaqlar.

Müşahidə missiyasının Ermənistanın sabitliyə təhlükə

yaradan addımına göz yumması, əksinə, Azərbaycanı dolayısı ilə yalanda ittiham etməsinə ekspertlər bir neçə səbəbin olduğunu bildirirlər.

Milli Məclisin deputatı Ceyhun Məmmədov Ayna.az-a deyib ki, bu qurumun ümumi fəaliyyətinə ba-

xımlıdır: "Müşahidə Missiyasının bölgemizdəki fəaliyyətini təhlil edəndə aydın olur ki, onların atəşlə bağlı mövqeyi məhz belə olmalı idi. Avropalı müşahidəçilər addımlarını Ermənistanla koordinasiyalı həyata keçirir, bəyanatları İrəvanın bəyanatlarına uyğunlaşdı-

rırlar. Onlardan fərqli raport verməyi gözləmək sadəlövlük olardı. Onların Ermənistanın Azərbaycan Ordusunun mövqelərinə atəş açması faktını təsdiqləməsi fəaliyyətlərinə uyğun deyil və qeyri-mümkündür. Bu baxımdan, biz təəccüblənməməliyik. Bu gün sual odur ki, Ermənistan nə üçün bizim mövqələrimizə atəş açır? Bu sual hazırda aktuallığını qoruyur".

Deputat deyib ki, bir neçə gün əvvəl tərəflər sülh sazişi layihəsi üzrə danışıqların yekunlaşdığını bəyan etdilər: "Rəsmi İrəvan bəyan etdi ki, sülh sazişini imzalamağa hazırdır. Ardınca isə sərhəddə atəş səsləri eşidilir. Birincisi, Ermənistan Mülki Müşahidə Missiyası ilə birlikdə Azərbaycanla sülh sazişini imzalamağa hazırır. Niyət budur ki, qısa zamanda sülh sazişi imzalsın. Amma məlumdur ki, Azərbaycanın sülh sazişi ilə bağlı prinsipial şərtləri var ki, ən ali səviyyədə, cənab Prezident İlham Əliyev səviyyəsində bu açıqlanıb. Ermənistan bu şərtləri yerinə yetirmək istəmir və tələblər icra olunmadan sənədin imzalanmasına çalışır. Həmin şərtlər yerinə yetirilmədən isə sülh sazişinin imzalanmayacağını İrəvan yaxşı anlayır. Elə Erme-

nistanla havadarlıq edən AI müşahidəçiləri də bunu başa düşürlər. Ona görə də atəş açıb, sonra sabitliyi Azərbaycan tərəfinin pozduğunu iddia etməklə ölkəmizə təzyiq cəhd göstərirlər.

Digər məqsəd isə dünya dövlətlərinin diqqətini Cənubi Qafqaza çəkməkdir. Ermənistanın baş naziri son günlər Fransa, İran, Rusiya rəhbərləri ilə danışıqlar aparır, açıqlamalar verir. ABŞ-ın məsələlərə fərqli yanaşması var. Ermənistan nə qədər çalışsa da, Amerikanın Cənubi Qafqazdakı sülh prosesinə əvvəlki müdaxiləsinə nail ola bilmir. İrəvan göstərmək istəyir ki, guya sülh tərəfdarıdır, saziş imzalamağa hazırdır, amma Azərbaycan sülh istəmir. Azərbaycan Ordusunun mövqelərinə atəş açmaq, sonra bunu təkzib etmək, AI-nin Müşahidə Missiyasının isə İrəvanın bu təkzibini təsdiqləməsi də göstərir ki, qurulmuş ssenari işə düşüb. Məqsəd yenə deyirəm, Azərbaycana beynəlxalq təzyiq edilməsinə nail olmaqdır. Güman edirlər ki, Bakının prinsipial tələbləri yerinə yetirilmədən, təzyiqlər vasitəsilə Azərbaycana sülh sazişini imzalatmağa nail olacaqlar".

□ **"Yeni Müsavat"**

2 020-ci ildə 44 günlük müharibə bitdikdən sonra Azərbaycanda mina qurbanı olan vətəndaşların sayı az qala hər həftə artır. Düzgün xəritələrin verilməməsi problemi daha da dərinləşdirir.

Prezidentin köməkçisi-Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev ötən həftə Bakıda "Avropa Komandasının Mina Əleyhinə Təşəbbüsü" adlı tədbirdə çıxışı zamanı deyib ki, Azərbaycan minalar və partlamamış hərbi sursatlar təhlükəsi ilə üzləşib və bu problem insanların həyatına mənfi təsir edir. Onun sözlərinə görə, Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində 1.5 milyon mina basdırılıb və ərazinin 12 faizi minalarla çirkləndirilib.

Hikmət Hacıyev qeyd edib ki, minalar məcburi köçkünlərin təhlükəsiz şəkildə geri qayıtmasına və bərpa iş-

Qərbin minaların təmizlənməsində pul xərcləmək xəsisliyi

Azərbaycana bu məsələdə də ayrı-seçkilik edilir

Çad, Xorvatiya, İraq, Tailand və Türkiyə ərazisi kimi daha çox minaların təsirinə məruz qalan ölkələrdən sayılır.

Minalardan təmizlənmənin ən böyük maneələrindən birini xərclər təşkil edir. Minaların yerləşdirilməsi nisbətən ucuz, 3-75 ABŞ dollarına başa gəlsə də, hesablamalara görə, bir minanın zərərsizləşdirilməsi 300-1000 dollar arasında dəyişə bilər.

naya milyardlar ayıran Qərbin Azərbaycanın minatəmizlənməsinə xəsis maliyyə dəstəyini necə izah etmək olar?

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Aydın Hüseynov "Yeni Müsavat"a dedi ki, Azərbaycanın Ermənistan tərəfindən 30 il işğalda saxlanan ərazilərinin dünyada ən çox minalardan və partlamamış sursatlardan çirklən-

Deputat qeyd etdi ki, keçmiş xatırladıqda əslində Qərbin bu ayrı-seçkililiyində, yanaşmasında təcücüblü nə isə axtarmağa dəymir. Onlar 30 il müddətində necə davranıblarsa, Azərbaycan işğaldakı ərazilərini azad etdikdən sonra yaranmış yeni vəziyyətdə də eyni davranışı ortaya qoyurlar: "Qərb müstəqil Azərbaycan dövlətinə qarşı ötən 30 ildə

zırdə Ukraynada da müşahidə edirik, Qərb Ukraynaya milyardlarla dollar yardım edir, silahlar verir, Ukraynanın ərazisinin işğal olduğunu bəyan edərək davamlı yardımlar göstərir. Ancaq Azərbaycana vaxtilə bu münasibət heç vaxt göstərilməyib. Azərbaycanın ərazilərinin Ermənistan tərəfindən işğalına göz yumulduğu kimi, 30 il ərzində həmin ərazilərin minalanmasına da seyrçi qalırıq. Ermənistanı işğal etdiyi torpaqları geri qaytarması üçün heç bir çağırış, təzyiq etmədilər. Azərbaycan öz gücü və iqtisadi qüdrəti sayəsində öz ərazisini azad edib, dövlət

suverenliyini bərpa edib və erməni terrorizminin kökünü kəsməklə həm də regionda sabitlik yaradıb. Azərbaycan həm də BMT qətnamələrinin tələbini öz gücünə həyata keçirdi. Torpaqlarını azad edən Azərbaycan dövləti 4 ildən artıqdır Ermənistanın yerləşdirdiyi minaları təmizləmək işini də demək olar ki, öz gücünə aparır. Eyni zamanda ermənilərin məhv etdiyi kəndləri, şəhərləri yenidən qurur, tikinti meydanında təkbaşına mücadilə edir. Azərbaycan dövləti müharibədən sonra qarşısında dayanan bu iki işin də öhdəsindən özü uğurla gəlir və gələcək".

Deputat vurğuladı ki, bəzi Qərb ölkələri isə bununla barışa bilmir. Ona görə, Azərbaycana qarşı ayrı-seçkilik göstərilir. Azərbaycan 30 il bu ikili standartlara sinə gərddiyi kimi bundan sonra da öz gücü, imkanları ilə qarşısına qoyduğu hədəflərə çatacaq.

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"



lərinin daha sürətlə aparılmasına mane olur.

Prezidentin köməkçisi onu da bildirib ki, Ermənistanın basdırdığı bu saysız-hesabsız minalar humanitar fəaliyyətə ciddi təsir edir. Hikmət Hacıyev qeyd edib ki, beynəlxalq ictimaiyyətin bu prosesdə iştirakı və Azərbaycanla həmrəylik ifadə etməsi çox vacibdir. Hikmət Hacıyev onu da qeyd edib ki, minaların təmizlənməsi üçün texniki imkanların gücləndirilməsi vacibdir və bu mənada birbaşa maliyyə ianələri zəruridir ki, proses sürətlə olsun.

Bu il açıqlan rəqəmlərə görə 2024-də Azərbaycana aşağıdakı ölkələr yardım həyata keçirib:

BƏƏ - 5 milyon dollar;
İtaliya - 1,5 milyon dollar;
Almaniya - 500 min avro;
Belçika - 250 min avro;
Çin - 500 min yuan.

Bu barədə Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il üzrə hesabatında deyilir. Azərbaycan Əfqanıstan, Anqola, Bosniya-Hersoqovina, Kamboca,

Qərb dövlətləri və təşkilatları bu problemin həllində Azərbaycana real olaraq az yardım göstərirlər. Minalar yaşayış məntəqələrinin bərpasını və mülki əhalinin 7 min kvadratkilometr ərazidə məskunlaşmasını çətinləşdirir. Sözügedən ərazi Lüksemburqun ərazisindən təxminən üç dəfə çoxdur. Aydındır ki, Azərbaycan öz ərazisini bərpa etdikdən sonra onlar geri qayıtmağa çalışırlar. Ancaq mina partlayışları yaşayış yerləri hazır olmadan geri dönməyə cəhd edən insanları öldürür və ya yaralayır. Azərbaycanın minalardan təmizlənməsi üzrə öhdəliyi, sadəcə, onları məhv etməklə yekunlaşmır. Ölkəmiz mina qəzalarından zərərçəkənlərə tibbi xidmət, reabilitasiya və sosial-iqtisadi reintegrasiya da daxil olmaqla, mühüm yardım proqramlarına da üstünlük verir. Qarşıda duran çətinliklərə baxmayaraq, Azərbaycan minalanmış torpaqlarını təhlükəsiz, çiçəklənən bölgəyə çevirməyə çalışır. Ukray-

miş ərazilərdən biri olduğu məlumdur: "Birləşmiş Ştatlar uzun illərdir bəyan edir ki, dünyada adi silahların sayının azaldılması üçün ən çox maliyyə ayıran dövlətdir, 1993-cü ildən bəri 100-dən çox dövlətə 4,7 milyard dollardan artıq yardım ayıraraq mina və partlamamış sursatların yaratdığı təhlükələri azaltmağa çalışır. Elan edilən bu prinsiplər və Azərbaycanın çox böyük ərazisinin minalanması, Ermənistanın mina xəritələrini hələ də tam olaraq təqdim etməkdən yayınması ABŞ-in mina və partlamamış sursatlardan təmizlənmə işində ölkəmizə daha böyük məbləğlərdə yardım etməsi zərurətini meydana gətirirdi. Məntiq də bunu deyir. Elan edilmiş rəqəmlərə nəzər saldıqda isə görürük ki, minalanmış ərazilərin miqyası ilə müqayisədə çox az vəsait ayrılıb. Digər güclü Qərb dövlətlərinin, xüsusən Avropa İttifaqına üzv dövlətlərin əksəriyyətinin də bu məsələdə xəsislik etdiyini görürük".

həmişə ikili standartlarla yanaşıb, müxtəlif zamanlarda ölkəmizə qarşı riyakar mövqeyini sərgiləyib. Bunun ən bariz nümunəsi 1992-1993-cü illərdə Ermənistan tərəfindən Azərbaycan torpaqlarının 20 faiz işğal olunması və 1 milyon soydaşımızın dözülməz qaçqın həyatı yaşamağa məhkum edilməsi zamanı üzleşdiyimiz haqsızlıqlar, ədalətsizliklərdir. Erməni faşizmi Azərbaycan ərazilərini işğalda saxladığı dövrdə şəhər və qəsəbələrini, kəndlərimizi darmadağın edərək talayanda, maddi-mənəvi sərvətlərimizi oğurlayanda, tarixi irsimizi məhv edərək tarixdə görünməmiş vandallıq aktı törəndə Amerika və Qərb ölkələri bu acı gerçəkliyi heç vaxt görmək istəməmiş, Ermənistanın insanlıq əleyhinə cinayətlərinə göz yummuşdur. Qərb 1990-cı illərin əvvəllərində Azərbaycanın yaşadığı ağır günlərdə qaçqınlara heç vaxt dəstək vermədiyi halda, Ermənistanı ianə və yardımlar edir, bütün dəstəyini göstərirdi. Bu mənzərəni ha-

Ehtiyatda olan hərbiçilər döyüşə hazırlaşır

Müdafiə Nazirliyinin (MN) illik hazırlıq planına əsasən, Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti ilə birgə keçilən tədbirlər çərçivəsində hərbi hissələrdə ehtiyatdan çağırılan bir qrup hərbi vəzifəlilərin cəlb edildiyi təlim toplanışında praktiki məşğələlər keçirilir.

Bu barədə MN-dən bildirilib.

Tədris proqramına müvafiq olaraq toplanışa cəlb edilmiş heyətlə səhra şəraitində (çöl şəraitində) növbəti məşğələlər keçirilib.

Təlim mərkəzində baş tutmuş məşğələ zamanı əvvəlcə iştirakçılar bölmələrimizin silahlanması zamanı atıcı silahların natamam sökülüb-yığılması və istifadə qaydaları üzrə praktiki vərdişlərini sınaıblar.

Sonra isə ehtiyatdan çağırılmış hərbi vəzifəlilərə döyüş zamanı ilkin tibbi yardımın göstərilməsi qaydaları öyrədilib, yaralıların ərazidən təxliyə edilməsi üsulları məşq etdirilib.

Növbəti mərhələdə hərbi vəzifəlilər müxtəlif atıcı silahlardan və qumbaraatanlardan praktiki atışlar icra ediblər.

Azərbaycan Ordusunun arsenalında yeni qəbul olunmuş müasir silah və hərbi texnikaların taktiki-texniki xüsusiyyətləri, istismar qaydaları, həmçinin döyüş tətbiqi üsullarının öyrədilməsi məqsədilə keçirilən toplanışda ehtiyatdan çağırılan hərbi vəzifəlilərin praktiki vərdişləri təkmilləşdirilir, bilik və bacarıqları inkişaf etdirilir, eləcə də yeni hərbi biliklər tədris edilir.

Çernobil əlillərinə sosial müavinət veriləcək

Çernobil qəzasında zərər çəkənlərin sosial təminatı təkmilləşdirilir. Milli Məclisin son iclasında müzakirəyə çıxarılan "Çernobil qəzasının ləğvində iştirak etmiş və həmin qəza nəticəsində zərər çəkmiş vətəndaşların statusu və sosial müdafiəsi haqqında" Qanuna təklif edilən dəyişiklikdə əksini tapıb.

"Çernobil qəzasının ləğvində iştirak etmiş və həmin qəza nəticəsində zərər çəkmiş vətəndaşların statusu və sosial müdafiəsi haqqında" qanunda əlilliyi olan şəxslərin səhhətinə və ailə başçısını itirmiş ailələrə vurulmuş ziyanla görə zərərçəkmiş şəxslərə onların əlillik dərəcəsi asılı olaraq birdəfəlik kompensasiyanın verilməsi, habelə 1986-1990-cı illərdə Çernobilda qəzanın nəticələrinin ləğv edilməsi iştirakçılarına səhhətinə vurulmuş ziyanla görə hər il üzrə kompensasiya verilməsi ilə bağlı müddəalar nəzərdə tutulub.

Sosial müavinətlərin unifikasiyası ilə əlaqədar olaraq, "Sosial müavinətlər haqqında" qanunda Çernobil AES-də qəzanın nəticələri ilə əlaqədar əlilliyi müəyyən edilmiş şəxslərə hər il müalicə üçün birdəfəlik müavinət müəyyən edilib, yuxarıda qeyd edilən əlillik dərəcəsi asılı olaraq verilən birdəfəlik kompensasiya isə nəzərdə tutulmayıb.

Azərbaycan terrordan siğortalanmış ölkələr siyahısında

Ekspert deyir ki, hüquq-mühafizə orqanlarının, birbaşa DTX-nın apardığı əməliyyatlar reytingimizə təsir edib



İqtisadiyyat və Sülh İnstitutunun (IEP) dərc etdiyi 2025-ci il Qlobal Terrorizm İndeksində (GTI) Azərbaycan 90-cı yerdə qərarlaşıb. Bir ölkə siyahıda nə qədər aşağı mövqe tutursa, terrordan o qədər az təsirlənir.

2025-ci ildə Azərbaycan (0.059) 87-ci yerdə qərarlaşıb.

2024-cü ilə müqayisədə nəticəsinə yaxşılaşdıraraq 89-cu yerdən 90-cı yerə yüksəlib. GTI reyting sıralanması indeksleri terror hadisələri, ölümlər, ağır nəticələr, girovlar, terrorçuluqla mübarizə, terrorçuluğun araşdırılması effektivliyi və digər çoxsaylı göstəricilər üzrə qəbul edilmiş müəkkəb hesablamalara əsaslanır. Azərbaycan terror təhlükəsi üzrə qeyd olunan sıralamada "0" indeksə sonuncu - 89-cu yerdə Danimarka, Finlandiya, Qətər kimi ölkələrlə birgə qərarlaşmaqla, dünyada terrorla bağlı ən təhlükəsiz ölkələrdən biri kimi ən yüksək reytingə sahiblənib. Ərazisində terrorçuluq fəaliyyəti və terror təhlükəsi ən yüksək olan ölkələr arasında ilk sıralara Burkina Faso (8.571), İsrail (8.143), Mali (7.998), Pakistan (7.916), Suriya (7.89), Əfqanıstan (7.825) daxil edilib. Qeyd olunan sıralamada İran (4.464) 26-cı, Türkiyə (4.168) 29-cu, ABŞ (4.141) 30-cu, Rusiya (3.016) 35-ci, Fransa (2.647) 38-ci, Norveç (1.747) 53-cü, Ermənistan (0.423) 76-cı, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri (0.233) 79-cu, Litva

miqyasında da etiraf olunur. Bakı yeni reallıqlar fonunda dialoq və əməkdaşlıq məkanı, inam və etimad ünvanıdır. Ölkəmizdə mötəbər tədbirlərin, görüşlərin keçirilməsi də bunun sübutudur. Bakıya regional və beynəlxalq təhlükəsizlik məsələsində inam olduqca yüksəkdir.

Milli Məclisin komitəsinin sədri Arzu Nağıyev "Yeni Məsvət"ə bildirdi ki, Qlobal Terrorizm İndeksi reytingi sıralanmasında Azərbaycanın bir pillə yuxarı qalxaraq ilk yüzliyə daxil olması çox mühüm əhəmiyyət kəsb edir: "Yeni əsas məqam ondan ibarətdir ki, terror təhdidi bütün dünyada var və heç vaxt terrorun qarşısını yüz faiz almaq mümkün deyil. Siyahıya baxanda görürük ki, əsasən Afrika ölkələri, Pakistan və Suriyada ən çox terror təhlükəsi və terrorçuluq təhdidi olan dövlətlərdir. Dünyada, ümumiyyətlə, daim terror qorxusu var. İstər Avropa olsun, istər Afrika, istərsə də Amerika, Asiya. Terrordan heç kim 100 faiz siğortalanmayıb. 11 sentyabr hadisəsinə qədər ABŞ-ın özü inanmırdı ki, o cür dəhşətli terror aktı ilə üz-üzə qala bilər. Həmin hadisədən sonra Amerika dərk etdi ki, terrorizmlə mübarizədə dövlətlər koordinasiyalı hərəkət etməlidir. Konkret Azərbaycana gəl

dikdə, Azərbaycan uzun illər terrordan əziyyət çəkmiş ölkə kimi terrorçuluqla uzun bir mübarizə yolu keçib. Azərbaycan terrorçuluqla mübarizədə böyük təcrübə qazanmış dövlətdir. İstər Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti, istər Daxili İşlər Nazirliyi və digər müvafiq qurumlar öz fəaliyyətlərini peşəkarcasına qurublar. Qazandıqları böyük təcrübə və əməliyyat şəraitinə tam nəzarət etmələri Azərbaycanı sabit, terrorçuluqla mübarizədə ciddi nəticələr əldə etmiş ölkələr sırasına yüksəldib. Dini radikalizmdən gələn təhlükələrin qarşısının alındığı məlumdur. Ermənistan xüsusi xidmət orqanlarının yaratdığı terror təhdidinə qarşı necə mübarizə apardığı və nəticələr əldə edildiyi də məlumdur. Azərbaycana qarşı düşmənin mövqedə dayanan güclərin həyata keçirməyə çalışdığı addımların qarşısı alınıb".

Komitə sədrinin sözlərinə görə, xüsusilə son vaxtlar Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanlarının, birbaşa Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin apardığı əməliyyatlar göstərir ki, ortada Azərbaycan dövlətinin, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin iradəsi var: "Bu iradə bizə terrorçuluğa qarşı mübarizədə də böyük qələbələr gətirir. Bu gün

Azərbaycan sabitlik məkanıdır. Azərbaycan böyük beynəlxalq tədbirlərin keçirilməsi üçün ev sahibliyi edir. Haqqında söhbət gedən indeks də elə-belə tərtib olunmayıb. Azərbaycanla da bağlı hesabatlara, terrorçuluğa qarşı aparılan mübarizə və əldə olunan effektiv nəticələrə əsaslanaraq ölkəmizi qiymətləndiriblər. Azərbaycan terrorizmlə mübarizədə davamlı olaraq müxtəlif ölkələrin xüsusi xidmət orqanları ilə koordinasiya fəaliyyət göstərir. Azərbaycan öz daxilində terrorizmlə mübarizədə böyük nəticələr əldə etməklə yanaşı, beynəlxalq terrorçuluqla mübarizə işinə ciddi töhfələr verir".

□ Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Məsvət"



DYP əhaliyə müraciət etdi

Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi (BDYPI) qeyri-iş günlərində xidmətin təşkili ilə bağlı əhaliyə müraciət edib. Müraciətdə qeyd olunub ki, bayramla əlaqədar qeyri-iş günlərində vətəndaş məmnunluğunun təmin edilməsi məqsədilə paytaxtın Sabuncu və Qaradağ rayonları ərazisində yerləşən texniki müayinə mərkəzləri fasiləsiz olaraq, hər gün saat 09:00-dan 23:00-dək fəaliyyət göstərəcək.

Bununla yanaşı, qeyri-iş günlərində nəqliyyat vasitələri ilə bağlı qeydiyyat hərəkətlərinin aparılması, həmçinin təyin olunmuş imtahanların keçirilməsi prosesində fasiləsizliyin təmin edilməsi üçün Baş DYP İdarəsinin Qeydiyyat-İmtahan İdarəsində, eləcə də regionlarda fəaliyyət göstərən qeydiyyat-İmtahan və texniki baxış şöbələrində xidmət saat 09:00-dan 18:00-dək təşkil olunacaq.

Nəqliyyat vasitələrinin sahibləri və sürücülər asudə vaxtlarının çoxluğunu və yaradılmış imkanları dəyərləndirərək istər texniki baxış, istərsə də qeydiyyat-İmtahanla bağlı adi iş günlərdə olduğu kimi DYP-nin aidiyyəti qurumlarına müraciət edə bilərlər.

Xüsusi karantin rejimi uzadıldı

Azərbaycanda xüsusi karantin rejiminin müddəti uzadılıb. Baş nazir Əli Əsədov bununla bağlı qərar imzalayıb. Qərara əsasən, karantin rejiminin müddəti aprelin 1-dən iyulun 1-dək uzadılıb.

Endokrinoloji Mərkəzin vəzifəli şəxslərinə cinayət işi açıldı

Respublika Endokrinoloji Mərkəzinin bir sıra vəzifəli şəxsləri barəsində cinayət işi başlanıb. Bu barədə Baş Prokurorluq və Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyi (TƏBİB) birgə məlumat yayıb.

"Baş prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində Respublika Endokrinoloji Mərkəzinin vəzifəli şəxslərinin qanunsuz hərəkətləri ilə bağlı daxil olmuş məlumat əsasında əməliyyat-axtış tədbirləri keçirilib.

Qeyd edilən mərkəzin vəzifəli şəxsləri tərəfindən öz həqiqi təsir imkanlarından istifadə edilərək digər vəzifəli şəxslərin qərarına qanunsuz təsir etməklə şəkərli diabet xəstəliyindən əziyyət çəkən şəxslərin qeydiyyatına alınması, onların müxtəlif dərman vasitələri ilə təmin edilməsi və bu kimi başqa məqsədlərlə ayrı-ayrı şəxslərdən müxtəlif məbləğlərdə pul vəsaiti almalarına və vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmələrinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Toplanmış ilkin sübutlar əsasında Cinayət Məcəlləsinin 308.1 (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) və 312.1.1-ci (vəzifəli şəxsin qərarına qanunsuz təsir göstərmə (nüfuz alveri)) maddələri ilə cinayət işi başlanıb.

Hazırda cinayət əməllərinin törədilməsində təqsirli şəxslərin müəyyən edilərək məsuliyyətə cəlb edilmələri istiqamətində zəruri tədbirlər davam etdirilir", - deyir məlumatda qeyd olunub.



Ana dilindən kəsilən yazıçılar

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Dünya elmində hər bir işin, əməlin, texnikanın standartını hazırlamaq istəyəndə müəyyən təcrübələr keçirlər. Məsəl üçün, hansısa dərman hazırlanmalıdırsa, bunun yaş qrupları, xəstələr və sairə üzərində sınaqları aparılır.

Adətən standart ortadan seçilir. Yəni, ən yaxşılar və ən pislər arasından. Bu mənada, Dövlət İmtahan Mərkəzinin sədri Məleykə Abbaszadənin "Azərbaycan Yazıçılar Birliyi üzvlərini ana dilindən imtahan verməyə" səsləməsi çox yaxşı təşəbbüs idi. Üstəlik, Abbaszadə bunun izahatını da vermişdi, deyirdi biz "Azərbaycan dili" imtahanı üçün beynəlxalq bir standart, test bankı hazırlamaq istəyirik, başqa hər hansı məqsədımız yoxdur.

Doğrudan da, dünyada özünə hörmət qoyan, geniş yayılmış bir çox dillərin belə standart imtahanları var. Məsələn, ingilis dilini öyrənən əcnəbilər üçün TOEFL (Test of English as a Foreign Language sözlərinin baş hərflərindən düzəldilib), rus dili üçün TRKİ (Testirovanie po russkomu əziku kak inostrannomu əziku), Türkiyədə TÖMER (Türkcə öyrətim merkezi) və sairə. O qayda ilə yanaşsaq, bizim dil üzrə beynəlxalq standart testlərin adı AZDÜT kim bir şey ola bilərdi - Azərbaycan dili üzrə testlər.

Amma AYB-də 2500 cahil toplaşdığı üçün onlar bu dil testinə milli yardım proqramını yaba-dırıqla qarşıladılar. Biri dedi imtahan vermək yaşımız keçib, o biri dedi yazıçıları repressiya edirlər, ay aman, qoymayın. Sanki Abbaszadə Anarı üçüncü qrupa imtahan verməyə məcbur edirmiş, kəsilə əsgəriyə basacaqlardı. Hətta bir nəfər "biz donor deyilik" açıqlaması verdi. Guya DİM bunun qurdulu ciyərini, indiki halda zəhərli dilini çıxarıb kiməsə köçürmək istəyirmiş. İnsafən, yeganə olaraq AYB katibi Rəşad Məcid bunu "gözəl təşəbbüs" adlandırdı, böyük məmnuniyyətlə imtahan verəcəyini söylədi.

Hər bir halda, bu mövzu əslində elə test oldu, zavalı azərbaycanlıların hökumətin tapşırığı ilə adını "ziyalı" qoyduğu tiplərin hansı yuvanın quşu olduğunu göstərdi. Bir növ, AYB bu testdən keçid balından da aşağı topladı.

Ancaq Abbaszadə də məmur olaraq artıq kürsüsündə korşaldığını göstərdi. Yəqin uzun illər eyni işə baxanda belə olur. Əks halda, sən nə üçün Azərbaycan dili testini AYB üzvlərinin təpəsində sınaqdan çıxarırsan ki? Bunun üçün ana dilini gözəl bilən "en" qədər başqa peşə yiyələri var. Hətta dağda qoyun-quzu otaran elə çoban var, bu gün ana dilimizi Çingiz Abdullayev isimli "xalq yazıçı"sından milyon dəfə yaxşı bilir.

AYB üzvləri isə başqa sahələrdə imtahan verməlidir. Mən buna ötənlərdə toxunmuşdum, yenə qayıdram: Azərbaycan Yazıçılar Birliyi üzvlərinin yaxşı bildiyi bir peşə, bir sahə var ki, o da maklerlik -dəllallıq sənətidir. Sən istəyirsənsə Bakıda və Abşeron yarımadasında hansı mənzillər faydalıdır, hansı rayonda torpaq alıb bağ tikmək yaxşıdır, neçə sotluq yaltaqlansan adını növbəti ev siyahısına salırlar və sairəni öyrənəsən, buyur, AYB-də test imtahanı elə. Görərsən necə oğlanlar papaq altında yatır, bir sürü şair və yazıçı həmin testdən 750 bal toplamasa, heç mənim qandığım qrafa yoxdur.

Təkcə mal-mülk üzrə yox, bütün sferalarda bizim "ziyalıların" mükəmməl dəllallıq qabiliyyətləri vardır. Yoxsa Abbaszadə bunları göndərir yaramaz işə, adları da yantmaz çıxır. Ana dili bunların nəyinə lazımdır?

Fransa prezidenti Emmanuel Makronun Qazaxıstan və Özbəkistana münasibətləri diqqət çəkib. Bakıya düşmən kəsilən Parisin sözügedən türk dövlətləri ilə əlaqələri haqlı suallar da doğurur. Müsəlman və türk ölkələrin inkişafını gözü götürməyən Makron yenə də elə türk dövlətlərinə minnətçi düşüb.

Fransanın üzünə bağlayıb. Digər alternativ marşrut isə Azərbaycanı keçən Orta dəhlizdir. O zaman Fransanın Azərbaycandan asılılığı yaranacaq.

Ancaq unutmək lazım deyil ki, Mərkəzi Asiyanın iki güclü dövlətinin - Qazaxıstanla Özbəkistanın Rusiya ilə sıx münasibəti mövcuddur. Fransa isə Rusiya ilə rəqa-

Fransaya daşımağın yol problemi mövcuddur. Fransa Ukrayna-Rusiya müharibəsi fonunda Rusiya ilə öz arasındakı bütün körpüləri yandırır. Deməli, Mərkəzi Asiyadan uran əldə edə bilsə belə, onu Rusiya üzərindən öz ölkəsinə daşıya bilməyəcək. Azərbaycan üzərindən bunu etmək istəyinə də Azərbaycan hökuməti razılıq verməy-

geosiyasi kursunu Afrika-dan Mərkəzi Asiyaya dəyişməyə çalışır: "Fransanın Afrika ölkələrindən biabırca-sına qovulması Makronun apardığı yarıtmaz siyasətin nəticəsidir. Makron afrikalıların milli sərvətlərini talamaqla ölkəsini gücləndirməyə çalışdı. O cümlədən atom elektrik stansiyalarının yanacağı da Afrikadan talayaraq gətirirdi.

Bakıya düşmən, türk dövlətlərinə

"dost" Makron...

Fransa inkişaf etməkdə olan Özbəkistan və Qazaxıstanı öz nəzarəti altına almağa çalışır - 6 milyardlıq müqavilə

Qeyd edək ki, martın 10-12-də Özbəkistan prezidenti Şövkət Mirziyoyev Parisdə dövlət səfərində olub, Fransa ilə Özbəkistan arasında strateji tərəfdaşlıq barədə razılıq əldə olunub. Özbəkistan da Fransa ilə əməkdaşlığı genişləndirməkdə maraqlı görünür. Ötən il iki ölkə arasında 6 milyard dollarlıq müqavilələr imzalanmışdı. Bu müqavilələrin əksəriyyəti enerji sektoruna aid idi.

Özbəkistan və Qazaxıstan Türk Dövlətləri Təşkilatının üzvüdür. Bu istiqamətdə ən əsas məsələlərdən biri də Makron Fransasının Mərkəzi Asiyaya nüfuz etməyə çalışmasıdır. Makron türk dövlətlərini öz hegemonluğu altına almağa çalışır.

Fransa xüsusilə Afrikada öz mövqeyini itirəndən sonra uran istehsal edən yeni mənbələr axtarmağa çalışır. Qazaxıstan və Özbəkistan isə böyük uran istehsalçılarıdır. Uranla zəngin olan və Fransanı təmin edən Nigerdə baş vermiş hərbi çevrilişdən sonra Paris üçün Qazaxıstanın önəmi daha da artıb. Bütövlükdə, Qərb və Rusiya dairələrində belə fikir var ki, Fransa Mərkəzi Asiyada əsas hədəfinə - uran tədarükünə nail olmayacaq.

Qeyd edək ki, uranın havanı neqliyyatı ilə daşınması qadağandır. Quru yolların sahibi olan ölkələrlə də Makron hakimiyyəti problemlər yaşayır. Mərkəzi Asiya ilə Avropanı birləşdirən əsas marşrut Rusiya ərazisindən keçir. Rusiya öz infrastrukturunu

cək. Bütün bunlar məsələnin bir tərəfidir. Məsələnin digər tərəfi isə türk düşmən olan Fransa hökumətinin türk dövlətləri ilə bu səviyyədə əlaqə qurmasıdır. Bu necə olur? Məgər Özbəkistan və Qazaxıstan kimi türk dövlətlərinin başında dayanan şəxslər Fransanın illəridir ki, Türkiyə və Azərbaycanla necə davranacağını görmürlərmi?"

Ekspert dedi ki, Qazaxıstanın da, Özbəkistanın da Fransa ilə iş birliyi, biznes

Amma bu gün müstəmləkədə saxladığı ölkələrdə yaranmış problemlər Fransanı türk ölkələrinə minnətçi düşməyə məcbur edib. Belə ki, keçən il Qazaxıstan və Özbəkistana səfər edən Makron Mərkəzi Asiyada uranın tədarükü ilə bağlı danışıqlar aparmışdı. İndi isə Özbəkistanın prezidenti Şavkat Mirziyoyevin Fransaya rəsmi səfəri çərçivəsində yenə də ilk növbədə eyni məsələni müzakirə etdiyini hesab edirəm. Bəli, Türk



bətdə olan NATO kimi bir təşkilatın üzvüdür.

İkincisi, Parisin bu regionla siyasi, tarixi, mədəni bağları heç vaxt olmayıb. Ona görə Makron iqtisadi əlaqələri daha sıx dövlət bağı yara-dacağına ümid etməməlidir.

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə şərhçi Fikrət Yusifov hər iki türk dövləti adına təəssüfləndiyini gizlətmədi: "Fransa artıq bir neçə ildir ki, Mərkəzi Asiyada möhkəmlənməyə çalışır. Bu, tək uran məsələsi deyil. Fransa dünyada ən çox atom elektrik stansiyaları olan ölkələrdən biridir. Afrikadan qovulduqdan sonra Fransanın bu stansiyaları uranla təmin etmək kimi bir problemi yaranıb. Afrikadan əli üzülən Fransa üçün uranın ən yaxın mənbəyi Mərkəzi Asiyadır. Lakin ortada uranı Mərkəzi Asiyadan

marlaqları mümkündür, lakin ortada bir türk təəssübkeşliyi də olmalıdır: "Hər bir türk istənilən əməlinə ilk öncə türk olaraq dəyər verməyi bacarmalıdır. Atdığı hər addımda türk adını qorumağa çalışmalıdır. Bu yolda ən yaxşı nümunəni isə iki türk dövləti olan Azərbaycan və Türkiyədən götürməlidirlər. Baxın, otuz ildən artıqdır ki, Türkiyə qapılarını Ermənistanın üzünə bağlayıb və ona açıq şəkildə deyib ki, bizimlə münasibətləri yaxşılaşdırmaq istəyirsinizsə, ilk öncə Azərbaycanla problemləri çözməlisiniz! Bütün Türk dünyası bu nümunədən yararlanmalıdır. Bütün türk dövlətləri Türkiyə və Azərbaycan kimi bir araya gələrsə, o halda Türk Birliyi də dünyada ən təsirli söz sahiblərindən birinə çevrilə bilər".

Milli Məclisin deputatı Azər Badamovun fikrincə, Makron Fransası ölkəsinin

dünyasının ayrılmaz hissəsi olan Azərbaycana qərəzli yanaşan Fransa sonra da Azərbaycanın dostu və qardaşı olan Mərkəzi Asiya ölkələri ilə əməkdaşlıq qurmağa çalışır. Düzdür, Makron danışıqlarda əməkdaşlıqla bağlı müəyyən razılaşmalar əldə edə bilər. Amma uranın idxalı ilə bağlı böyük çətinliklə qarşılaşacaqdır. Çünki Rusiya öz ərazisini Fransa üçün bağlayıb. Digər bir yol isə Orta dəhlizdir. Azərbaycanın da öz ərazisindən Fransanın uranı daşımaya icazə verəcəyi real görünür. Çünki son illər Makronun siyasəti Azərbaycana qarşı olub. Makron ermənilərin əsas müdafiəçisidir və ona görə də ədaləti ayaq altına ataraq Qərbdə Azərbaycana qarşı kampaniyaları davam etdirir".

□ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

“Yeni Müsavat”



Xəzərdə balıq ovu artıb

Balıq və digər su bioloji resurslarından istifadə qaydalarına müvafiq olaraq, 2024-cü ildə 275 hüquqi və fiziki şəxsə balıq və digər su bioloji resurslarının ovu üçün verilmiş 7955,2 ton kvotaya qarşı 7946,2 ton balıq ovlanıb.

Dövlət Statistika Komitəsi xəbər verir ki, ovlanmış balığın 7499,5 tonu kılək, 99,0 tonu kütüm, 75,0 tonu siyənək, 70,0 tonu kefal, 51,1 tonu külma, 40,6 tonu dabanbalığı, 29,6 tonu çeki, 27,5 tonu çapaq, 17,2 tonu sıf, 7,0 tonu şamayı, 4,2 tonu naxa, 1,9 tonu qaradol, 1,6 tonu xəşəm, 1,8 tonu xərcəng, 20,2 tonu digər balıq növlərinin payına düşüb.

2024-cü ildə balıqçılar tərəfindən kvota üçün 389,9 min manat ödənilmişdir.

Kvota üzrə ovlanmış balıq da nəzərə alınmaqla hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən ümumilikdə 2024-cü ildə ilkin məlumata görə 67299 ton balıq ovlanmışdır ki, bu da 2023-cü ilə nisbətən 1,3 faiz çox olmuşdur.

İki ayda ölkəyə nə qədər avtomobil gətirilib?

2025-ci ilin yanvar ayında xaricdən Azərbaycana 6906 ədəd minik avtomobili gətirilib. Onların ümumi dəyəri 122 219 200 ABŞ dolları təşkil edib. Bu barədə Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatında bildirilib.

Yanvar ayında ölkəyə idxal olunan avtobusların sayı 71 ədəd olub. Avtobusların alınmasına 5 813 300 ABŞ dolları xərclənib. Bundan başqa, bu ilin ilk ayında xaricdən ümumi dəyəri 7 114 500 ABŞ dolları təşkil edən 645 ədəd yük avtomobili də gətirilib.



Attraksionlara nəzarət gücləndirildi

Fövqəladə Hallar Nazirliyi bayram günləri ilə əlaqədar attraksionlara nəzarəti gücləndirib.

Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Sənayedə İşlərin Təhlükəsiz Gövrülməsi və Dağ-Mədən Nəzarəti Dövlət Agentliyi Novruz və Ramazan bayramları ilə əlaqədar qarşıdan gələn istirahət günlərində insanların kütləvi şəkildə istifadə edəcəyi respublikanın şəhər və rayonlarındakı müxtəlif məkanlarda yerləşən attraksionların təhlükəsiz istismarının təmin edilməsi məqsədilə texniki təhlükəsizlik tələbləri ilə bağlı nəzarət və təbliğat xarakterli tədbirlər həyata keçirib.

Agentliyin əməkdaşları tərəfindən vətəndaşların təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə attraksionlarda qanunvericiliyin tələblərinə əməl olunmasının vəziyyəti araşdırılıb və müəyyən edilən nöqsanların aradan qaldırılması üçün attraksionlara cavabdeh olan şəxslərə zəruri göstəriş, habelə tövsiyələr verilib.

Attraksionlara cavabdeh olan şəxslərə bildirilib ki, attraksionlar təhlükə potensialı qurğular olduğu üçün onların istismarına cavabdeh şəxslər təyin olunmalı, operatorlar attraksionların təhlükəsiz istismar qaydaları üzrə müvafiq biliklərə malik olmalı, attraksionlarda qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada və müddətlərdə sınaq işləri aparılmalı və gündəlik baxış keçirilməlidir.

Nazirlər Kabineti Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan aid bölməsində süni torpaq sahəsinin icarə haqqının hesablanması qaydası barədə qərar verib. Bəlli olub ki, süni torpaq sahəsinin yaradılması məqsədilə ayrılacaq torpaq sahələrinin icarə haqları sahilboyu yerləşən şəhər və rayonlar üzrə müəyyən ediləcək. Süni torpaq sahəsinin 100 kvadratmetri üçün illik icarə haqqının bazis qiyməti 10 manat təşkil edəcək. Süni torpaq sahəsi dedikdə Xəzər dənizinin (gölünün) Azərbaycan Respublikasına mənsub olan bölməsində torpağın və ya qrunun daşınmış tökülmesi, yaxud səpilməsi yolu ilə və ya başqa üsullardan istifadə olunmaqla yaradılan torpaq sahəsi başa düşülür.

Qeyd edək ki, dənizdə süni torpaq sahələrinin yaradılmasından beynəlxalq təcrübədə geniş istifadə olunur. Bəzi dövlətlər bundan enerji, nəqliyyat, turizm, digərləri isə hərbi məqsədlər üçün istifadə edirlər. Yaponiya süni adalardan nəqliyyat məqsədilə istifadə edir. Süni adalar beynəlxalq konvensiya əsasında yaradılır. Yeni qanun layihəsi bu sahədə Azərbaycanda yeni imkanlara yol açacaq.

Bəzi ekspertlər isə Xəzər dənizində süni torpaq sahələrinin yaradılaraq icarəyə və istifadəyə verilməsinə dair qanuna qarşı çıxırlar. Onların iddiasına görə, bu, Xəzər dənizinin sahil xəttinin zəbt edilməsinə dair ciddi risklər yaradacaq. Süni torpaq sahəsinin dövlət mülkiyyəti olacağı və özgeninkiləşdirilməsinə yol verilməyəcəyi bildirilir. Lakin yaxın keçmişdən başlayaraq Xəzərin sahil xətti boyu müşahidə edilən vəziyyət bu prosesin sadəcə insanlar üçün Xəzərin əlçatanlığını daha da çətinləşdirəcəyini deməyə əsas verir.

İqtisadçı Eldəniz Əmirov Xəzər dənizində süni torpaq sahələrinin yaradılaraq icarəyə və istifadəyə verilməsinə dair yeni qanun layihəsinin tərəfdarı deyil. Ekspert hesab edir ki, bu, Xəzər dənizinin sahil xəttinin zəbt edilməsinə dair ciddi risklər yaradacaq: "Qanun layihəsində süni torpaq sahəsinin dövlət mülkiyyəti olacağı və özgeninkiləşdirilməsinə yol verilməyəcəyi bildirilir. Lakin yaxın keçmişdən başlayaraq Xəzərin sahil xətti boyu müşahidə edilən vəziyyət bu prosesin sadəcə insanlar üçün Xəzərin əlçatanlığını daha da çətinləşdirəcəyini deməyə əsas verir. Qanuna əsasən hüquqi və ya fiziki şəxsin torpaq sahəsində, həmçinin sahilboyu zolağın altında olan torpaq sahəsində inşa etdiyi bina və qurğuların mülkiyyət hüquqları qeydiyyatla alınacaq. Xəzərin sahilinin mülkiyyət hüququ ayrı-ayrı şəxslərə

malik olan bina və digər qurğularla dolması Xəzərin sahil xəttini faktiki olaraq adi insanlar üçün əlçatmaz edə bilər". Ekspert daha bir məsələni xatırladaraq vurğulayıb ki, bu gün qanunla atılmış addımlar və verilmiş mülkiyyət hüquqları gələcəkdə dövlətin

ekspertlər də bu layihənin icrası zamanı şəffaflıq və ictimai iştirakın təmin edilməməsi halında, sahilboyu ərazilərin zəbt olunması və sadəcə insanların dənizə çıxış imkanlarının məhdudlaşdırılması kimi problemlərin yaranı biləcəyini qeyd edirlər.

can üçün vacib sektorlardan biridir. Gürcüstanın imkanı bizdən dəfələrlə az olmaqla bizdən dəfələrlə çox ölkəsinə turist cəlb edə bilər. Gürcüstan ssenarisi bizim üçün də keçərlili ola bilər. Ona görə mən bu məsələyə turizmin inkişafı aspektindən yanaşıram. Sahibkar dənizin ortasında nə iş tikmək istəyirsə, burada iş yeri açılacaqsa, turizmin inkişafına xeyir verəcəksə, çox müsbətdir, lazımdır. Bilmirəm buna qarşı çıxan ekspertlər nəyə əsaslanırlar, amma ölkədə iş yerlərinə ehtiyac var,

Xəzərdə torpaq icarəsinin qiyməti bilindi

İqtisadçı deyir ki, ölkənin turizm potensialını artıracaq istənilən layihə dəstəklənməlidir; etiraz edənlərin isə öz arqumenti var



İqtisadçı Xəlid Kərimli isə etiraz edənlərə qarşı çıxıb. O, "Yeni Müsavat"a mövzunu şərh edərkən deyib ki, turizmin inkişafı, daşınmaz əmlak bazarının inkişaf etdirilməsi üçün hökumət nə lazımdırsa, bundan sonra da etməlidir:

"Çox təəssüf ki, edilmir. Dənizdə heç nə tikilməyib, yenə qadağalar var. Dəniz kənarına daxil olmaqla bağlı məhdudiyyətlər indi də var. Onda obyektləri də oradan çıxaraq ki, orada olmasın. Dünyanın hər yerində pullu çimərliklər var. Hər kəs də istəyinə uyğun olaraq ya pulluya, ya da pulsuz çimərliyə gedir. Ümumiyyətlə, ölkəmizdə dənizin ortasında quru torpaq tikə bilən neçə sahibkar var ki? O ekspertlər, sadəcə, danışmaq üçün danışirlər. Ölkədə turizmin inkişaf etdirilməsinə, daşınmaz əmlak bazarının, tikinti sektorunun inkişaf etdirilməsinə ciddi ehtiyac var. Təəssüf ki, hökumət uzun illərdir ki, quru sərhədlə ölkəyə girişi asanlaşdırmayıb, çox sayda viza sistemi qalıb, ölkəyə girişin xərcini aşağı salmayıb və turizmin inkişafına dəstək vermir. Amma turizm Azərbay-

Xəzərdə bu cür iş görə biləcək biznesmenlərin sayı azdır. Burada söhbət tək puldan getmir, həm də vizyondan gedir, bunu işlədə bilmək lazımdır. Hətta hökumət bir az cəsarətlənib Gürcüstandakı turist üçün azadlıqları Azərbaycanda da tətbiq etməlidir. Burada kazinoların bərpası, əyləncənin bütün növlərinin idarə olunmuş şəkildə bərpasına ehtiyac var. Turist Azərbaycana Qız Qalasına baxmaq üçün gəlməyəcək, istirahət, məhz bu azadlıqlar üçün gələ bilər. Məhdudiyyətlər olanda turistnin marağı olmur. Ümumiyyətlə, investorların ölkəyə cəlb edilməsi əsas prioriteti olmalıdır, birincisi kapital ölkədən uzaqlaşmasın, ikincisi də xaricdən kapital axını olsun. Bu cür layihələr xaricdən vəsaitin cəlb olunmasına səbəb olacaq. Bu baxımdan layihəyə mən olduqca müsbət yanaşıram. Ölkənin turizm potensialını artıracaq istənilən layihəni dəstəkləyirəm. Neft qazı satıb maaş verməklə dayanıqlı iqtisadiyyat qura bilməyəcəyik. İqtisadiyyat özünü tənzimləməlidir".

□ Afəq MİRƏYİQ, "Yeni Müsavat"

Baş Prokurorluq Azərbaycanın axtarışa verdiyi bir sıra təqsirləndirilən şəxslər barədə Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 467-13.4 maddəsinin tələbinə əsasən rəsmi bildiriyə yaymağa başlayıb.

məhkəməyə vəsatət göndərir ki, biz bu şəxsə qarşı qiyabi icraat başlayaq. Məhkəmə dəyərləndirir ki, bütün proses addımlar atılıb, həmin şəxsə müdafiəçi təyin edilib, televiziya və rəsmi saytlarda məlumat yerləşdirilib.

baycan Partiyasının sədri Ağasif Şakiroğluna müraciət etdik. O, yayılan məlumatların reallıqdan uzaq olduğunu qeyd etdi: "Hesab edirik ki, bu reallığı əks etdirmir. Rəsul Quliyev Ulu öndər Heydər Əliyevin ən yaxın silahdaşı

yoxdur. Bu, yalan məlumatdır. 80-90-cı illərlə bağlı açılmış cinayət işi isə absurddur. Bunun absurdluğunu 2005-ci ildə Rəsul Quliyev Azərbaycana gəlmək istəyəndə, Ukraynada saxlanılarda həmin dövrdə müvafiq qurumların Ukrayna



“Məleykə Abbaszadə əvvəl imla yazsın, əgər səhvi olmazsa...”

Dövlət İmtahan Mərkəzinin sədrinin çağırışına AYB-dən ilginclik reaksiyalar

Dövlət İmtahan Mərkəzinin (DİM) sədri Məleykə Abbaszadə “Azərbaycan dili üzrə sertifikatlaşdırma imtahanı”nın onlayn platformasının təqdimat mərasimində çıxışı zamanı Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvlərini, müəllimləri, elm adamlarını Azərbaycan dili üzrə imtahanı keçməyə çağırıb. Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü Seyran Səxavət Redaktor.az-a açıqlamasında DİM sədrinin imtahanla bağlı çağırışına cavab verib.

“Başqa ixtisas sahiblərini dəyə bilmərəm, amma yazıçılarla bağlı onu dəyə bilərəm ki, biz Azərbaycan dilindən imtahan verməyə hazırıq. Bircə xırda şərtim var, bizdən 1 saat əvvəlcə Məleykə xanım imla yazsın, əgər yaxşı yazırsa, səhvi yoxdursa, bütün yazıçılar Azərbaycan dilindən imtahan verməyə hazırdır. Mən xahiş edərdəm, hamısı Azərbaycan dilindən imtahan verərlər. Şükür məsləhətinə, Milli Məclisdə bir nəfər çıxışında bildirmişdi ki, evdə xanım əgər yoldaşına çay verirsə, zəhmət çəkir, ona görə xanım pul ödənməlidir. Başqa bir çox stajlı deputat demişdi ki, Azərbaycanda boşanmalar ona görə çoxdur ki, evlənmələr çoxdur. Belə çıxır ki, evlənməsinlər, boşanma da olmasın. Azərbaycan yazıçısına Azərbaycan dilindən imtahan vermək, şükür məsləhətlərinə, istəyirlərsə eləsinlər. Amma mənim şərtim var və bu tək Məleykə xanıma aid deyil, mənim seçəcəyim onlarla, yüzlərlə məmur da aiddir. Onlar imladan 3 alsınlar, mən bütün Azərbaycan yazıçılarından xahiş edirəm ki, gedin Azərbaycan dilindən imtahan verin”, - deyərək yazıçı bildirib.

“Azərbaycan dili üzrə sertifikatlaşdırma imtahanının sınaq prosesində iştirak edəcəyəm. Həmkarlarımı - yazıçıları, jurnalistləri, filoloqları da Azərbaycan dili bilgilərini yoxlamağa dəvət edirəm”.

Modern.az-ın məlumatına görə, bunu isə Azərbaycan Mətbuat Şurasının sədri, “525-ci qəzet”in baş redaktoru Rəşad Məcid bildirib.

“Ötən il Bakı Kitab Mərkəzində bu metodik vəsaitin təqdimatında iştirak etmişdim. Çıxış edən mütəxəssislər xüsusən xaricilərin Azərbaycan dili biliyi səviyyəsinin müəyyənləşdirilməsi, dilimizin inkişafına, işgüzar dillə çevrilməsinə kömək göstərəcək bu vəsaitin çapını yüksək qiymətləndirmişdilər.

İngilis, alman və başqa dillərdə biliyin səviyyəsini müəyyənləşdirən imtahanlar barədə hamımız tanışlıq. Bəs bizim doğma Azərbaycan dili bilgilərini sertifikatlaşdırma imtahan prosesi niyə də keçirilməsin?

Məleykə Abbaszadə imtahanın Azərbaycan dili üzrə bilik və bacarıqların qiymətləndirilməsi üçün etibarlı bir mexanizm kimi fəaliyyət göstərəcəyinə əmin olduğunu diqqətə çatdırıb və hər kəsi qeydiyyatdan keçərək yoxlama alətlərinin təkmilləşdirilməsi üçün bu prosesdə aktiv iştirak etməyə çağırıb. Məleykə xanım ilkin 2000 datanın yaradılması üçün mütəxəssisləri, həmçinin yazıçıları sınaq prosesinə qoşulmağa dəvət edib. Qeyd olunub ki, iştirakçılar ödənişsiz şəkildə sınaq prosesində iştirak edə bilərlər. İmtahan nəticələri emal olunduqdan sonra iştirakçıların elektron poçt ünvanına göndəriləcək. Göründüyü kimi, anonimlik də saxlanacaq. Qorxulu nəse yoxdur.

Təəssüf edirəm ki, bu cür vacib məsələnin müzakirəsi lüzumsuz istiqamətə yönəldi. Mən Azərbaycan dili bilgilərini yoxlamaq istəyən hər kəsi Məleykə xanımın çağırışına qoşulmağa, bu vacib sertifikatlaşdırma imtahanı üçün lazım olan ilkin 2000 datanın yaradılmasına töhfə verməyə çağırıram”, - R.Məcid deyib.

□ “Yeni Məsvat”

“Rəsul Quliyev Bakıya istintaqa çağırılacaq” iddiası

Eks-spikerin nümayəndəsi: “Onun Azərbaycana gəlmək fikri yoxdur”



Vəkillər Kollegiyasının üzvü Vüsal Cəfərov deyib ki, 2024-cü ilin əvvəlində Cinayət-Prosessual Məcəlləsinə əlavə olunan prosesual sənədlərin rəsmi qaydada verilməsi ilə bağlı yeni fəsillə əsasən, istintaqdan yayınmış üçüncü barələrində məhkəmə qərarı ilə axtarış elan edilmiş şəxslər haqqında qiyabi icraat aparıla bilər.

V.Cəfərov qiyabi icraatın mahiyyətini bu cür izah edib: “Kimsə dələduzluq ittihamı ilə axtarırsadur, lakin illərlə xaricə qaçdığı üçün onun istintaq orqanına cəlb olunması mümkün olmur. Bu halda dövlət orqanları bütün vasitələrlə onu axtarmağa çalışırlar, amma heç bir nəticə olmur, qanun müəyyən şərtlər əsasında həmin şəxsə qarşı cinayət işini qiyabi qaydada davam etdirməyə imkan verir”.

Qiyabi icraatın prosedura gəlincə, vəkili deyib: “Məsələn, A şirkətinin direktoru M. böyük məbləğdə vergidən yayınma (Cinayət Məcəlləsinin 213-cü maddəsi) və ya dələduzluq (Cinayət Məcəlləsinin 178-ci maddəsi) ittihamı ilə cinayət məsuliyyətinə cəlb olunub. Onun haqqında iş başlanıb, evinə, ofisinə rəsmi çağırış vərəqələri göndərilib, telefonla xəbər edilib. Lakin o, ölkədən çıxaraq gizlənib və göndərilən bütün çağırışlara məhəl qoymur. 3 ay ərzində axtarış elan olunub, İnterpol xətti ilə axtarılır. Nəticə olmadıqda, prokurorluq məhkəmə nəzarətini həyata keçirən

Məhkəmə müsbət qərar verərək qiyabi icraatın aparılmasına icazə verir. Bu nümunədə məhkəmə və istintaq prosesi artıq həmin şəxsin iştirakı olmadan davam etdirilir”.

“Teleqraf”ın araşdırmasına görə, Milli Məclisin sabiq sədri Rəsul Quliyev barəsində də Azərbaycanda axtarış elan edilib. 1996-cı ildə Amerika Birləşmiş Ştatlarına mühacirət edən sabiq spikerlə bağlı iki cinayət işi mövcuddur.

Birincisi, onun 1980-ci illərin sonları, 1990-cı illərin əvvəllərində Bakı Neftayırma Zavoduna rəhbərlik etdiyi dövrdə yol verdiyi qanunsuzluqlarla bağlıdır. R.Quliyev xüsusilə külli miqdarda neft məhsullarını xarici şirkətə satıb pulunu mənimsəməkdə ittiham olunur. Bu cinayət işi üzrə ona Cinayət Məcəlləsinin külli miqdarda dövlət əmlakını mənimsəmə, vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə və vəzifə səlahiyyətlərini aşma maddələri ilə ittiham irəli sürülüb.

Digər cinayət işi isə dövlət çevrilişinə cəhdə bağlıdır. O, 2005-ci ilin 18 oktyabrında Ukraynanın Simferopol şəhərində Azərbaycanın tələbi ilə İnterpolun axtarışında olduğu üçün saxlanılmışdı. 2005-ci il 19 oktyabrda dövlət çevrilişinə cəhd ittihamı ilə cinayət işi açılaraq onun barəsində axtarış elan edilib.

Milli Məclisin keçmiş sədri ölkəyə gələ bilirmi və s. suallarla Rəsul Quliyevin Azərbaycandakı rəsmi nümayəndəsi, Gələcək Azər-

olub. Mərhum prezidentimiz Heydər Əliyevlə bir yerdə müstəqil Azərbaycanın dövlətçilik ənənəsinin qurulmasında xidmətləri olmuş böyük şəxsiyyətdir. İstər 1993, istər 1994, istərsə də 1995-ci il qiyamlarının yatırılmasında, milli dövlətçiliyimizin möhkəmləndirilməsində müstəsna xidmətləri olub. Fikrimcə, Rəsul Quliyevin Azərbaycan dövlətçiliyi qarşısındakı xidmətlərinə ən böyük qiyməti Ulu öndər Heydər Əliyev Milli Məclisin plenar iclasında Rəsul bəy istefa verən zaman verib. Həmin vaxt Heydər Əliyevin səsləndirdiyi fikri istinad olaraq bölüşmək istəyirəm. Rəsul Quliyev ölkənin faktiki vəzifəcə iki postu sayılan Milli Məclis sədrliyindən istefa verəndə Heydər Əliyev bildirmişdi ki, Rəsul Quliyevin heç bir zaman, uzun illər keçsə belə xalqımız və dövlətçiliyimiz qarşısında göstərdiyi xidmətləri heç kəs dana bilməz, onun xidmətləri tarixə qızıl hərfərlə yazılacaq. Bu çıxış Milli Məclisin stenoqramında var. Məncə, Ulu öndərin bu mövqeyindən sonra məsələni artıq şərh etməyə ehtiyac qalmır. Amma mən də bir sıra mətbu orqanlarda yayılan məlumatları gördüm. Bildirirəm ki, Rəsul bəylə bağlı iddialarda ikinci hissə reallığı əks etdirmir. 2005-ci ildə açılmış cinayət işində adları çəkilən şəxslərin kimlikləri məlumdur. O prosesdə yer alan şəxslər qanun qarşısında cəzalandırılıblar. Rəsul Quliyevlə bağlı 2005-ci ildə cinayət işinin açılması halı, ümumiyyətlə,

tərəfinə təqdim etdiyi, yeni onun Azərbaycana təhvil verilməsi ilə bağlı sənədlər sübut edib. Həmin sənədlər yetərli sayılmamışdı. Hətta Ukrayna məhkəməsi belə bu cinayət işinin absurd olduğunu verdiyi qərarla sübut etmişdi. Nəticədə Rəsul bəy sərbəst buraxılmışdı. Nəhayət, 2016-cı ildə İnterpolun baş ofisi Rəsul Quliyevi axtarıbda olan şəxslər sırasından çıxarıb. Bununla bağlı rəsmi sənəd var. İnterpolun baş ofisi də bu cinayət işini siyasi məzmunlu cinayət işi hesab edib. Azərbaycan cəmiyyəti də bu cinayət işini siyasi məzmunlu sayır. Müddəti ötdüyündən də arxivə göndərilib. Rəsul Quliyevlə bağlı xüsusi bir narahatlığa ehtiyac yoxdur”.

A.Şakiroğlu bir vacib məsələyə də toxundu: “Bu gün ölkədə iqtidar-müxalifət dialoqu var. Ortada sağlam münasibətlər mövcuddur. Belə bir həssas zamanda ölkədə siyasi qütblərin bir arada olduğu vaxtda Rəsul Quliyevin adının hansısa bir siyahıya salınması hesab edirik ki, uğursuz addım olardı. Jurnalist dostlarımız da prokurorluğun müstəsna səlahiyyətlərinə qarşısındadır. Belə bir fikir varsa, Baş Prokurorluq digər şəxslər kimi Rəsul Quliyevlə bağlı da yaya bilər”. **A.Şakiroğlu R.Quliyevin Azərbaycana qayıdıb-qayıtmayacağı barədə sualımıza belə cavab verdi:** “Rəsul Quliyevin, ümumiyyətlə, Azərbaycana gəlmək kimi bir fikri yoxdur. Sözü yaxşı mənasında belə bir mövqeyinin olmamasını TV. Müsavata açıqlamasında özü də canlı yayımda ifadə edib. Onun ailəsi Amerikada yaşayır. Övladları, nəvələri, qızı və oğulları, ümumiyyətlə, birinci dərəcəli yaxın qohumları Amerikada yaşayır. Şəxsən Azərbaycana qayıtmaq fikri Rəsul Quliyevin özündə yoxdur. Nə vaxtsa xeyir işi, yaxud hüsr olarsa, o zaman gəlmək istəsə, bu onun müstəsna hüququdur. Amma bu gün üçün belə bir məsələ gündəmdə deyil. Rəsul Quliyev hər dəfə bu mövzuda sual verildə öz mövqeyini açıq formada bildirib ki, Azərbaycana gəlmək kimi bir fikrim mövcud deyil. Dediyim kimi, sizə efrdə özü bunu dəfələrlə səsləndirib”.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Məsvat”



Martın 18-də Milli Məclisin növbəti plenar iclası keçirildi. Spiker Sahibə Qafarova əvvəlcə bayramlar münasibətilə təbriklərini, xoş arzularını çatdırdı. Daha sonra gündəliyin müzakirəsinə keçildi. Milli Məclisin sədri birinci məsələnin "Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv dövlətlərin hökumətləri arasında rəqəmsal iqtisadiyyat üzrə tərəfdaşlıq Sazişi"nin təsdiq edilməsi haqqında qanun layihəsi olduğunu söyləyərək bildirdi ki, beynəlxalq sənədlə bağlı olduğuna görə layihə "Normativ hüquqi aktlar haqqında" Konstitusiyaya Qanununun tələbinə əsasən bir oxunuşda qəbul edilməlidir.

İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Zaur Şükürov bu qanun layihəsini təqdim edərək diqqətə çatdırdı ki, "Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv dövlətlərin hökumətləri arasında rəqəmsal iqtisadiyyat üzrə tərəfdaşlıq Sazişi" 6 noyabr 2024-cü il tarixində Qırğızstanın paytaxtı Bişkek şəhərində keçirilən TDT-nin 11-ci Zirvə Görüşündə imzalanıb.

Qeyd olundu ki, Sazişin məqsədi üzv ölkələr arasında rəqəmsal iqtisadiyyatı inkişaf etdirmək, elektron ticarət və rəqəmsal xidmətləri asanlaşdırmaq, müasir texnologiyaların tətbiqini genişləndirmək və biznes mühiti üçün daha əlverişli şərait yaratmaqdır. Saziş çərçivəsində tərəflər elektron ticarətin inkişafı, gömrük və logistika, maliyyə texnologiyaları və rəqəmsal ödənişlər, kiçik və orta biznesin dəstəklənməsi, istehlakçı hüquqlarının qorunması, kibertəhlükəsizlik və məlumat mübadiləsi, elektron imzalar və hüquqi uyğunlaşma istiqamətlərində əməkdaşlıq etməyi öhdələrinə götürürlər. Sazişin icrasına nəzarət məqsədilə Birgə Komitənin təsis edilməsi nəzərdə tutulur. Bu komitə Sazişin müddəalarının yerinə yetirilməsini izləyəcək, tərəflər arasında koordinasiyanı təmin edəcək və əməkdaşlıq sahəsində təkliflər irəli sürəcək.

Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin sədri Səməd Seyidov sənədin iqtisadi baxımdan və beynəlxalq münasibətlər nöqtəyindən xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyini deyərək, rəhbərlik etdiyi komitənin müsbət rəy verdiyini bildirdi.

Deputatlar Aydın Mirzəzadə, Hikmət Məmmədov, Bəxtiyar Əliyev məsələ ilə bağlı fikirlərini açıqladıqdan sonra qanun layihəsi səsə qoyularaq qəbul edildi.

Sonra İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Azər Əmiraslanov "Lisensiyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respubli-

kasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə dair məlumat verdi.

Deputat Razi Nurullayev "Lisensiyalar və icazələr haqqında" qanuna dəyişikliklər zamanı söz alaraq bildirdi ki, işğaldan azad edilmiş ərazilər üzrə iqtisadi fəaliyyət sahələri və mal nomenklaturası üzrə hüquqi şəxslər və sahibkarlıq edən fiziki şəxslər idxal zamanı əlavə dəyər vergisindən və gömrük rüsumundan azad edilir: "Lisensiyalar və icazələr haqqında" qanuna edilən bu dəyişiklik çox müterəqqidir və dəstəkləyirəm. Məhz, bu cür müsbət dəyişikliklər Qarabağ zonasında iqtisadi aktivliyin artmasına səbəb olub. Azərbaycanın müxtəlif şəhər və rayonlarında iqtisadi fəallıq xeyli azalmış, bəzi iş yerləri bağlanmışdır. Bir çox iş adamları rayon və şəhərlərdə zavod və fabriklərini bağlayaraq Qarabağ zonasına yatırım etmişlər. Prinsipcə bu yaxşıdır, həm də narahatedicir".

R.Nurullayev dedi ki, Azərbaycanın bir nöqtəsində iş yerlərinin bağlanması və əvəzində digər nöqtələrdə açılması nə dövlətin, nə də hökumətin marağında ola bilməz: "Ölkəmizin müxtəlif yerlərində iqtisadi fəallığın kəskin azalması müşahidə olunur və xarici sərmayələrin də cəlb olunmasında ciddi problemlər yaşayırıq. Bu, dediyim məsələləri nəzərə alaraq, müxtəlif iqtisadi fəaliyyət sahələri üzrə ciddi vergi güzəştlərinin tətbiq edilməsini təklif edirəm. Biz elə etməliyik ki, yerli və xarici sərmayədar pulunu və biznesini Azərbaycana köçürmək istəsin. Bunun üçün ikinci addım olaraq iqtisadi fəaliyyət sahəsində məhkəmə sisteminin yüz faiz şəffaflığına nail olmalı və onlara inamı artırmalıyıq. Üçüncü, vergi məcəlləsini bütövlükdə yenidən yazmalı və ən azı 60-70 faiz sadələşdirməliyik ki, onu oxuyan iş adamı çətin alqoritmik hesablamlar içində başını itirməsin, sadə dildə onu anlamağı bacarsın. Vahid və sadə bir məcəllə. Dördüncü bənd olaraq,

Parlamentdə nikah müqaviləsinin məcburi olması təklif edildi

Milli Məclis Prezidentə və Birinci vitse-prezidentə təbrik ünvanladı

əmlak toxunulmazlığı faktiki və konkret olaraq toxunulmaz olmalı və bu sahədə zərər qəddər də şübhəyə nə yerli, nə də xarici sərmayədə də şübhə olmamalıdır. Sonuncu olaraq isə ən vacib məqamlardan birini də qeyd edirəm. İş yeri yara dacaq bizneslərin qurulması zamanı infrastruktur xərcləri, yeni qaz, işıq, su, kanalizasiya, torpaq sənədləşməsi, icazələrin alınması böyük xərc aparır. Deyək ki, bir nəfərin 5 milyon manatı var və yatırım etmək istəyir. Əgər, güzəştli sənaye parklarında edərsə o zaman yəqin ki, xərclər az olacaq və ona sərf edər. Amma, hər kəs də sənaye ilə məşğul olmaq istəmir və yaxud digər şəhər və rayonlarda biznes qurmaq istəyir. Bu zaman onun 5 milyonun demək olar ki, hamısı alqı-satqıya, ödənişlərə və icazələrə gedir. Adamın iş görmək həvəsi elə rüşeyimində ölür. Onun üçün də təklif edirəm ki, infrastruktur layihələri dövlət tərəfindən həyata keçirilsin, konkret biznes layihələrini hazır paket şəklində simvolik qiymətə sərmayəçilərə satsınlar. Onların üzərinə isə konkret sərmayə və konkret sayda iş yeri yaratmaq öhdəliyi qoyulsun. Ümid edirəm ki, iqtisadiyyat Nazirliyi bu təklifimə cavab verəcək".

Qanun layihə müzakirələrindən sonra səsə qoyularaq bir oxunuşda qəbul olundu.

İclasda "İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi haqqında", "Üzümçülük və şərabçılıq haqqında", "Dərman vasitələri haqqında" və "Reklam haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihələri müzakirəyə çıxarıldı. Deputat Elçin Mirzəbəyli çıxışında qanun layihələrini təqdir edib və dəstəklədiyini bildirdi: "Dəyişikliklərin reklam daşıyıcısı olan rəqəmsal

platformalarda baş verən və bəzən, hətta cinayət məsuliyyəti yaradan özbaşınalıq və xaosa son qoyulması istiqamətində növbəti addım olduğunu düşünürəm". E.Mirzəbəyli qeyd etdi ki, Rusiyada 2014-cü ildən "dərman vasitələrinin, tibbi xidmətlərin, o cümlədən profilaktika və diaqnostikanın, müalicə və tibbi reabilitasiya üsullarının, habelə istifadəsi xüsusi hazırlıq tələb edən tibbi məhsulların reklamı" qadağan edilib: "Qardaş Türkiyənin Həkimlik Peşəsi Etik Qaydalarının 11-ci maddəsində deyilir: "Həkim məsləhətini yerinə yeti-

nin təyin olunması ilə bağlı tələblərdən nə qədər sərtidir. Ümumiyyətlə, bir daha hörmətli həmkarlarımdan diqqətinə çatdırmaq istəyirəm ki, Normativ hüquqi aktlar haqqında Konstitusiyaya qanununa görə istisnalara yol verilmir. Yeni ümumi qaydalardan kənar istisnalar hesab olunur ki, bu diskresion səlahiyyətlərin verilməsidir və bu, vətəndaşların qanun qarşısında bərabərliyinin, o cümlədən Konstitusiyanın "qanunlar bərabər mənafelərə bərabər münasibət ifadə etməlidir" tələbinin pozulmasına yol açmış olur. Həm də sui-istifadə hallarına

ləblərlə gəlirlər. Uşaq varsa, uşağın taleyi qalır bir yana, başlayırlar ki, üzüyün qaşı dəyişib. Ona görə nikah müqaviləsində məcburi elementləri bura tətbiq etməliyik. Bundan sonra heç bir şəxs hansısa şəkildə apardığı əşyaların geri qaytarılması tələbi ilə bu qədər uzun mübahisəyə girməyəcək. Bu məsələlər bir də qıssas xarakterli amilə çevirilib. Bir çox hallarda həmin əşyalara ehtiyac olmasa da, prinsip onun alınması üçün ailə dəyərləri üzərində manipulyasiya edilməsinə səbəb verir. Bu, insanlar arasında bənşməz ziddiyyətlər yaradır".

yol açır. Yeni bu, Normativ hüquqi aktlar haqqında Konstitusiyaya qanununun tələblərindən ibarətdir".

Millət vəkili təklif etdi ki, komitə sədri Əli Hüseynli bunu qanunvericilik təşəbbüsü subyekti ilə müzakirə etsin: "Hesab edirəm ki, belə qayda müəyyən olunmalıdır ki, birinci instansiya məhkəməsinə 5 il işləmiş hakim Apellyasiya Məhkəməsinin üzvü təyin oluna bilər, 5 il Apellyasiya Məhkəməsinin üzvü işləyən hakim Ali Məhkəmənin üzvü təyin oluna bilər və ən azı 5 il Ali Məhkəmənin üzvü təyin olunmuş şəxs Konstitusiyaya Məhkəməsinin üzvü təyin oluna bilər. Yoxsa indiki halda qeyd etdiyim kimi, baxın, 9 Konstitusiyaya Məhkəməsinin üzvündən cəmi 3-ü hakim işləmiş şəxsdir. Amma Konstitusiyaya Məhkəməsi Ali Məhkəmənin dediyim kimi, qərarlarını ləğv etmək səlahiyyətinə malikdir. Ona görə də bu, daha doğru olar, həm də o istisnaları biz bununla da aradan qaldırmış olarıq. Yox, əgər biz yenə də bu istisnalara yol verəcəyikse, o halda heç olmasa həm Ali Məhkəməyə, həm Konstitusiyaya Məhkəməsinə aid tələbləri eyniləşdirmək lazımdır. Burada da hesab edirəm ki, 10 il müddət nəzərdə tutulsa, yeni hüquqşünas ixtisası üzrə 10 il işləmiş şəxslərin təyin olunması daha doğru olar".

"Mediasiya haqqında" qanunun müzakirəsi zamanı Mədəniyyət komitəsinin sədri Fazil Mustafa dedi ki, nikah müqaviləsi könüllü yox, məcburi olmalıdır: "Mediasiyaya müraciətlərin çoxu da bu sahə ilə bağlıdır. İnsanlar bir birinə üzük aparır, qazan aparır, nə aparırsa, heç birini sənədləşdirmir. Sənədləşdirmə olmadıq üçün də məhkəmənin, mediasiyanın üstünə bu tə-

F.Mustafa bildirdi ki, belə nikah müqaviləsi olarsa, sabah boşanma prosesi, məhkəmələrin işi uzanmaz: "Avropada bu praktika var. Avropada bizim bu "gözəl" adətlərin bir çoxu yoxdur. Ailə qurmadan öncə tibbi müayinədən keçməyi əvvəl bizdə qəbul etmirdilər, amma indi bu, qəbul edilir. Mediasiya institutuna dəstək vermək istəyirikse, nikah müqaviləsinin zəruri elementlərinin burada əksini tapmasını tələb etməliyik. Nikah müqaviləsi məcburi olsa, bu kimi hallar da olmaz. Kim kimə nə apardı, nə gətirdi davası uzun çəkməz".

Sonda Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova bildirdi ki, bu gün ilaxır çərşənbədir, iki gün sonra da xalqımız Novruz bayramını, ayın sonunda isə Ramazan bayramını qeyd edəcək. Spiker bildirdi ki, xalqımızın milli-mənəvi dəyərləri arasında müstəsna yeri olan Novruz birliliyi, bərkəti və bolluğu təcəssüm etdirir. Ramazan bayramı isə insanları həmrəyliyə və əmin-amanlığa dəvət edir.

S.Qafarova təklif etdi ki, bu gözəl bayramlar münasibəti ilə möhtərəm cənab Prezident İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya Milli Məclis adından təbrik məktubları ünvanlayaraq, onlara xalqımızın və dövlətimizin bu günü və sabahı naminə dəyərli fəaliyyətlərində yeni böyük uğurlar arzulayaq!

Təklif iclas iştirakçıları tərəfindən alqışlarla qarşılandı.

Sahibə Qafarova qarşıdan gələn bayramlar münasibəti ilə deputatları, həmçinin iclası izləyən media nümayəndələrini səmimi qəlbədən təbrik edib, gələcək fəaliyyətlərində uğurlar arzuladı.

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Məsvat"

Azərbaycanda iqtisadiyyata investisiya qoyuluşlarında ötən ilin ikinci yarısından başlanan azalma davam edir. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, 2025-ci ilin yanvar-fevral aylarında ölkənin iqtisadi və sosial sahələrinin inkişafı üçün bütün maliyyə mənbələrindən əsas kapitalla 2 milyard 8,9 milyon manat və ya 2024-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 24,8 faiz az investisiya yönəldilib. Bu dövrdə neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmi 32,5 faiz, qeyri-neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmi isə 20,8 faiz azalıb. Ümumi sərmayənin 1 milyard 50,6 milyon manatı və ya 52,3 faizi məhsul istehsal sahələrinin, 661,5 milyon manatı (32,9 faizi) xidmət sahələrinin, 296,8 milyon manatı (14,8 faizi) isə yaşayış evlərinin tikintisinin payına düşüb.

Sərmayə qoyuluşunun 77,6 faizi tikinti-quraşdırma işlərinə sərf edilib. Daxili mənbələrdən əsas kapitalla yönəldilmiş investisiyanın dəyəri ümumi sərmayənin 70,8 faizini təşkil edib. 2025-ci ilin yanvar-fevral aylarında əsas kapitalla yönəldilmiş ümumi investisiyanın 44,8 faizi sənaye, 26,5 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 21,6 faizi tikinti, 2,5 faizi informasiya və rabitə, 1,7 faizi təhsil, 0,7 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, qalanı digər sahələrə yönəldilib.

Rəsmi statistikadan
2025-ci ilin yanvar-fevral aylarında neft-qaz sektoruna 618,6 milyon manatlıq investisiya yönəldilib. Qeyri-neft-qaz sektorunun inkişafına sərf edilən 1 milyard 390,3 milyon manatlıq investisiyanın 280,6 milyon manatı (ümumi sərmayənin 14,0 faizi) qeyri-neft-qaz sənayesi sektorunda istifadə olunub.

Xatırladaq ki, 2024-cü ilin yanvar-fevral aylarında Azərbaycanda əsas kapitalla 2 milyard 638,1 milyon manat və ya 2023-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 15,5 faiz çox investisiya yönəldilmişdi. Bu zaman neft-qaz sektoruna yatırılmış investisiyaların həcmi 12,5 faiz, qeyri-neft-qaz sektoruna yönəldilən investisiyaların həcmi isə 17,1 faiz artmışdı. Ümumi sərmayənin 1 milyard 439,7 milyon manatı və ya 54,6 faizi məhsul istehsal sahələrinin, 1 milyard 64,7 milyon manatı (40,3 faizi) xidmət sahələrinin, 133,7 milyon manatı (5,1 faizi) isə yaşayış evlərinin tikintisinin payına düşmüşdü.

Daxili mənbələrdən əsas kapitalla yönəldilmiş investisiyanın dəyəri ümumi sərmayənin 80,4 faizini təşkil etmişdi. Həmçinin 2024-cü ilin yanvar-fevral aylarında əsas kapitalla yönəldilmiş ümumi investisiyanın 38,0 faizi sənaye, 36,4 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 19,6 faizi tikinti, 2,0 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 1,4 faizi informasiya və rabitə, qalanı digər sahələrə sərf olunmuşdu.

2024-cü ilin yanvar-fevral aylarında neft-qaz sektoruna



İqtisadiyyata kapital qoyuluşunda azalma - səbəb nə?

Bütün maliyyə mənbələrindən əsas kapitalla 2 milyard 8,9 milyon manat və ya 2024-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 24,8 faiz az investisiya yönəldilib

904,9 milyon manatlıq investisiya yönəldilmişdi. Qeyri-neft-qaz sektorunun inkişafına sərf edilmiş 1 milyard 733,2 milyon manatlıq investisiyanın 97,9 milyon manatı (ümumi sərmayənin 3,7 faizi) qeyri-neft-qaz sənayesi sektorunda istifadə edilmişdi.

Beləliklə, aydın olur ki, ötən ilin iki ayı ilə müqayisədə 2025-ci ilin yanvar-fevralında Azərbaycanda mənzil tikintisinə investisiyalarda 2 dəfədən çox, qeyri-neft-qaz sektoruna yatırımlarda bu sektorun sənayesinə sərf olunan vəsaitlərin həcmində 2,8 dəfədən çox artım qeydə alınıb. Neft-qaz sektoruna investisiyalar 286,4 milyon manat, qeyri-neft-qaz sektoruna yatırımlar isə 342,9 milyon manat azalıb.

Yuxarıda da qeyd etdik ki, iqtisadiyyata kapital qoyuluşlarında azalma ötən ilin ikinci yarısından başlayıb. İlün ilk yarısında bu göstəricinin artması yekunda cüzi azalmanın qeydə alınmasına imkan verib. Belə ki, rəsmi məlumatlara əsasən, 2024-cü ildə ölkənin iqtisadi və sosial sahələrinin inkişafı üçün bütün maliyyə mənbələrindən əsas kapitalla 21 milyard 435,1 milyon manat və ya 2023-cü ilə müqayisədə 0,7 faiz az investisiya yönəldilib. İl ərzində neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmi

10,2 faiz azalıb, qeyri-neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmi isə 3,3 faiz artıb.

Azərbaycan Mərkəzi Bankının açıqladığı statistikaya əsasən 2024-cü ilin yekununda cari əməliyyatlar hesabının (CƏB) profisiti 4,7 milyard dollar və ya ÜDM-in 6,3 faizini təşkil edib. Bu göstərici 8,3 milyard dollar profisit qeydə alındığı 2023-cü ilə müqayisədə 3,6 milyard dollar və ya 57 faizə yaxın azalıb. Neft-qaz sektoru üzrə CƏB-in profisiti ötən ilə nəzərən 11,9 faiz azalaraq 15,1 milyar dollar, qeyri-neft-qaz sektoru üzrə isə 18,5 faiz artaraq 10,4 milyard dollar olub.

İl ərzində birbaşa xarici investisiyalar üzrə xalis maliyyə aktivləri 742,4 milyon dollar artıb, xalis maliyyə öhdəlikləri isə 226,5 milyon dollar azalıb. Birbaşa xarici investisiyalar formasında xaricdən cəlb olunmuş sərmayələrin ümumi məbləği 7 milyard dollar, xarici iqtisadiyyata yönəldilmiş birbaşa xarici investisiyaların həcmi isə 1,8 milyard dollar təşkil edib. Ümumilikdə birbaşa xarici investisiyalar üzrə 968,9 milyon dollar kəsir yaranıb. Ölkə iqtisadiyyatına yatırılmış birbaşa xarici investisiyaların strukturunda neft-qaz sektorunun xüsusi çəkisi 80,7 faiz təşkil edib. Qiymətləndirmə

lərə görə, qeyri-neft-qaz sektoruna cəlb olunmuş birbaşa xarici investisiyaların ümumi məbləği 32,1 faiz azalaraq 1,4 milyard dollar olub.

Ötən il həmçinin tədiyə balansının ehtiyat aktivləri 438,1 milyon dollar azalıb. Halbuki 2023-cü ildə tədiyə balansının ehtiyat aktivləri 5 milyard 356,4 milyon dollar artmışdı. Mərkəzi Bank bildirir ki, 2024-cü il üzrə tədiyə balansını xarici mühitdə formalaşan müxtəlif istiqamətli meyillərdən təsirlənib. Kapital və maliyyənin hərəkəti balansında (əsasən maliyyə öhdəliklərinin azalması ilə bağlı) 5 milyard dollar kəsir yaranıb. Bu dövrdə bir sıra strateji əhəmiyyətli layihələrin və tədbirlərin icrası, habelə iri həcmli maliyyə öhdəliklərinin ödənişi ilə bağlı xarici valyutada dövlət xərclərinin artımı nəticəsində ölkənin strateji valyuta aktivləri 438,1 milyon dollar azalıb.

Buna baxmayaraq, **Mərkəz Bankın baş direktoru Vüqar Əhmədovun** fikrincə, ölkədə makroiqtisadi sabitlik üçün təhdid yoxdur: "Cari əməliyyatlar balansının profisitinin (CƏB) ÜDM-də çəkisinin 5 faizdən yuxarı olması ölkənin iqtisadi dayanıqlığını göstərir".

O bildirib ki, ölkənin xarici sektoru əlverişlidir. Mərkəzi Bank 2025-ci ildə CƏB-in profisitini 5,5 milyard dollar

proqnozlaşdırıb. Müşahidə edilən normallaşma prosesi onu göstərir ki, ortamüddətli dövrdə də CƏB-in profisiti 5 milyard dollar ətrafında olacaq. Bu müsbət fon ümumilikdə makroiqtisadi sabitliyi dəstəkləyici bir amildir. Neftin qiymətinin cari əməliyyatlar balansına təsirinə gəlincə, Vüqar Əhmədov bildirib ki, insanlar epizodik olaraq, yeni bir gün və ya on gün neftin qiymətlərində enişə reaksiya verə bilər. Amma tədiyyə balansını illik dövrü əhatə edir: "Biz markoiqtisadi sabitliyə ciddi bir təhdid görmürük".

İqtisadçı Eldəniz Əmirovun "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, Azərbaycan kimi ölkələrdə əsas kapitalla yatırılan investisiyaların tərkibində neft-qaz sektoruna yatırımlar çox böyük paya malik olur: "Bura həm axtarış-kəşfiyyat, həm yataqların işlənməsi, qazma avadanlıqlarının alınması, infrastrukturun qurulması, istismar texnologiyalarının tətbiqi, emal texnologiyaları, daşıma, nəqliyyat infrastrukturunun qurulması və digər istiqamətlər aiddir. Bütün bu istiqamətlər üzrə Azərbaycanda çox böyük investisiyalar yatırılıb və bunlar ölkə iqtisadiyyatına ümumi investisiya portfelində əksini tapıb. Azərbaycanda neft hasilatının təbii olaraq azalması dövrü

başladığına görə investisiya tutumlu bu sektorda əsas kapitalla yatırımların azalması ilə müşayiət olunur. Bu azalma ölkə üzrə ümumi göstəricilərdə - ölkə üzrə əsas kapitalla investisiyaların azalmasına gətirən əsas faktorlardan biridir. Əlbəttə, tək səbəbi deyil, lakin əsaslarından biridir".

İqtisadçı bildirir ki, əsas kapitalla yatırımların azalması qlobal iqtisadi qeyri-müəyyənlik şəraitində investorların davranışları da ciddi rol oynayır: "İstər daxili, yerli, istər xarici investorlar ehtiyatlı mövqe tuturlar. Eyni zamanda neft qiymətlərinin azalması investorlar üçün əlavə risk amili yaradır. Həmçinin işğaldan azad olunan ərazilərdəki bərpa işlərinin geniş miqyası da burada rol oynayır. Beləliklə, bütün bu amillərin təsiri ilə ölkə iqtisadiyyatına kapital yatırımlarında azalma qeydə alınır. Digər bir məsələ, kapital qoyuluşlarının azalması fonunda iqtisadi artımın çox cüzi həddə düşməsidir. İki ayda cəmi 0,2 faizlik bir artım var. Kapital qoyuluşlarında azalma uzunmüddətli dövrdə ümumi məhsul istehsa-

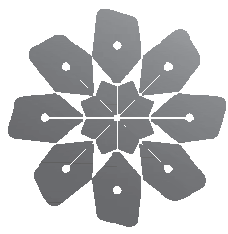
lını, məhsuldarlığı aşağı salır, nəticə etibarilə qeyri-neft sektorunun inkişafına mənfəət təsir göstərir. Çünki əsas kapitalla qoyuluşların aşağı həcmi böyük iqtisadi layihələrin sayını azaldır, məşğulluğa, əhalinin gəlirlərinə mənfəət təsir edir".

E.Əmirovun fikrincə, əsas kapitalla investisiyaların azalmasının qarşısının alınması şəraitdə mövcud investisiya resurslarının düzgün paylanmasının təmin olunması son dərəcə vacibdir: "İkinci tərəfdən, qeyri-neft sektoruna yanaşmada bir qədər fərqli prinsiplərin həyata keçirilməsinə ehtiyac var. Bu, həm bürokratik əngəllərin aradan qaldırılması, həm vergi islahatları, həm də ümumilikdə qanunvericiliyin daha da təkmilləşdirilməsi baxımından vacibdir. Ümumiyyətlə, hesab edirəm ki, ölkədə dayanıqlı iqtisadi inkişaf üçün 4 prinsip mütləqdir:

1. Mikro sahibkarla qəti işimiz olmur;
2. Kiçik sahibkarın problemini həll edirik;
3. Orta sahibkara dəstək oluruq;
4. İri sahibkarı qəti nəzarətsiz buraxmırıq.

Bu prinsiplər pozulanda, hansısa proqram və ya hansısa mexanizm istənilən dayanıqlı nəticəni verə bilmir".

Q **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"



**Azərbaycan
Respublikasının
Mədiyanın İnkişafı
Agentliyi**

İşğaldan azad olunmuş ərazilərə "Böyük Qayıdış"

Ali Baş Komandan İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, işğaldan azad edilmiş ərazilərə Böyük Qayıdış prosesi davam edir. Sonuncu köç ünvanı Xocalının Balıca kəndi olub. Bu mərhələdə kəndə 24 ailə - 98 nəfər köçürülüb. Bununla da Balıca kəndinə köçürülən ailələrin sayı 136-ya, insanların sayı isə 660 nəfərə çatıb.

Keçmiş məcburi köçkünləri Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsinin müavini Səbuhi Qəhrəmanov bildirib ki, köçürülən ailələrin işlə təmin edilməsi xüsusi diqqətdə saxlanılır. Kəndə köç edən sakinlər müvafiq qurumlar tərəfindən peşə ixtisaslarına və bacarıqlarına uyğun şəkildə işlə təmin ediləcək, müxtəlif dövlət qurumlarında, ictimai işə obyektlərində, tikinti şirkətlərində, tikici fabrikinə və digər yerlərdə çalışacaqlar. Köçürülmüş əhali üçün bütün infrastruktur, şərait - dövlət xidmətləri mərkəzi, məktəb, bağça, ictimai işə obyektləri və s. imkanlar mövcuddur.

Qeyd edək ki, Balıca kəndinə köç bundan sonra da mərhələli şəkildə davam edəcək. Bunun üçün kənddə təmir və bərpa tikinti işləri davam etdirilir.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə 8 şəhərin baş planı tam başa çatdırılıb.

Bu fikirləri ötən həftə paytaxtımızda keçirilən XII Qlobal Bakı Forumunda Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri Anar Quliyev deyib.

"Biz dünyada və regionda ən yaxşı şəhərləri inşa edirik. 8 şəhərin baş planı, 90 kəndin planlaşdırılması tam başa çatdırılıb. O ərazilərdə artıq 40 min əhali yaşayır və işləyir", - o qeyd edib.

Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidmətinin İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumatla görə, bu il ilk dəfə olaraq, işğaldan azad edildikdən sonra Xankəndi şəhəri və Xocalı

Böyük Qayıdış

YENİ ÜSAVAT
N 51 (8661) 18 mart 2025



Azad Qarabağ baharı qarşılayır

**"Builki Novruz bayramı ömrümə yazılan
ən gözəl, unudulmaz tarix olacaq"**

rayonunda Novruza hazırlıq işləri aparılır.

Şəhərin Zəfər meydanında Novruz bayramı öncəsi görülməli hazırlıq işləri xüsusilə diqqət çəkir. Mərkəzi meydanda səmənə qurulub. Burada müxtəlif bayram əhval-ruhiyyəli şənliklərin keçirilməsi üçün hər cür şərait yaradılıb. Həmçinin Zəfər meydanında iri bayram tonqalı, və konsert proqramı üçün xüsusi konstruksiyalar quraşdırılır.

Xocalı şəhəri və Balıca kəndində də Novruza hazırlıq işləri görülməli. Şəhərdə Novruz bayramı atributları, milli ornaməntlərlə bəzədilmiş səmənə quraşdırılıb. Novruz bayramı ərəfəsində yazın gəlişi ilə əla-

qədar Xocalı şəhəri ərazisində abadlıq və təmizlik işləri sürətləndirilib.

Görülən işlər onu deməyə əsas verir ki, qarşıdakı günlərdə Xankəndi və Xocalıda əsl Novruz abı-havası yaşanacaq.

Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidmətinin İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin müdiri Afət Telmanqızı Novruz bayramı ilə bağlı çox təsirli bir status paylaşmışdır: "Builki Novruz bayramı ömrümə yazılan ən gözəl, unudulmaz tarix olacaq. İlk dəfədir ki, yazın gəlişi, ilin son çərşənbəsi, torpağın oynamasını gözəl Qarabağımızda, Xanın kəndində qarşılayıram. Qü-

rur verir, sevincirir, kövrəldir. Bu duyğuları illər sonra bizlərə yaşadanların qarşısında baş əyirəm. Qəhrəman oğullarımızın analarının əlindən öpürəm. Şəhidlərimizin ruhunu ehtiramla anıram. Sizin kimi igidləri olan VƏTƏN basılmaz deyirəm. Bu gün sizlərin sayəsində Xanın kəndində bir başqa hava var. Xankəndinin Bahar nəğməsinə eşitmək üçün hamı Zəfər meydanına toplaşacaq. Xocalıda tonqallar qalanacaq. Yanar ocağımız sönməsin. Bu müqəddəs torpaqlar hər zaman doğma sakinlərinin nəfəsi ilə isinsin. Bayramımız mübarək olsun".

Şuşa sakinləri də uzun illərdən sonra baharın gəlişini

ilk dəfə doğma yurdlarında qarşılayırlar. Novruz bayramı münasibətilə Şuşa şəhərindəki "Güllü bağ"da bayram yarmarkası keçirilir. Şuşa Şəhəri Dövlət Qorucu İdarəsinin təşkilatçılığı ilə keçirilən yarmarkaya müxtəlif şirkətlər və şuşalılar tərəfindən məhsullar çıxarılıb. Yarmarkada Şuşa sakinləri ilə yanaşı, qonaqlar da iştirak edirlər. Novruz yarmarkası bir həftə davam edəcək.

Bayramla əlaqədar Şuşa şəhərində silsilə tədbirlərin də keçirilməsi nəzərdə tutulur. Belə ki, Qala qapısında "Şuşa baharı" adlı bayram tədbiri, martın 19-da "Güllü bağ"da Şuşanın tarixi şəxsiyyətlərinin obrazları ilə görüş və musiqi proqramı, martın 20-də şəhər meydanında incəsənət ustalarının iştirakı ilə konsert proqramı təşkil olunacaq.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Cavanşir ABBASLI

Novruz bayramında necə qidalanmalı?

Bayram günləri bişirilən plovlar, müxtəlif şirniyyatlar kilo almağımıza şərait yaratmaqla yanaşı, mədə-bağırsaq sistemində pozğunluqlar yarada bilər

Qarşıdan 14 gün davam edəcək Novruz bayramı tətili gəlir. Süfrələrimizi müxtəlif şirniyyatlarla yanaşı, çərəzlər, meyvə quruları və digər nemətlər bəzəyəcək. Bayram günləri bişirilən plovlar, müxtəlif şirniyyatlar kilo almağımıza şərait yaratmaqla yanaşı, mədə-bağırsaq sistemində pozğunluqlar yarada bilər.

"Bu il Ramazan ayı və Novruz bayramı eyni aya təsadüf etdiyi üçün insanların qidalanma vərdişlərinə xüsusi diqqət yetirməsi vacibdir".

Musavat.com xəbər verir ki, bu fikirləri 93 FM dalğasında yayımlanan "Sağlam radio"da Səhiyyə Nazirliyinin mütəxəssis-eksperti, terapevt Zakir Quliyev səsləndirib.

Onun sözlərinə görə, xüsusilə şəkərli diabet, hipertoniya, ürək-damar və mədə-bağırsaq problemləri olanlar bayram süfrələrində və oruc tutarkən sağlam qidalanma prinsiplərinə əməl etməlidirlər:

"Şəkərli diabet xəstələri bayram şirniyyatlarını minimuma endirməli, əsasən təbii şəkər mənbələrinə (məsələn, qoz, badam, xurma) üstünlük verməlidirlər. Səhhətələrində ciddi problem yaranmaması üçün oruc tutmazdan əvvəl mütəlx həkim



məsləhəti almalıdırlar. İftarda və ımsakda kompleks karbohidratlar (tam taxıllı çörək, qəhvəyi düyü) qəbul etməlidirlər ki, qan şəkəri stabil qalsın. Hipertoniya və ürək-damar xəstəliklərindən əziyyət çəkənlər duzlu, yağlı və qızardılmış qidalardan uzaq durmalıdırlar. Bayram süfrəsində az yağlı yeməklərə və qızartma deyil, sobada və ya buxarda bişmiş qidalara üstünlük verilməlidir. Oruc tutarkən kifayət qədər su içmək vacibdir, çünki susuzluq qan təzyiqinin dəyişməsinə səbəb ola bilər. İmsakda kaliumla zəngin qidalara (banan, xurma, yaşıl tərəvəzlər) üstünlük vermək təzyiqin tənzimlənməsinə kömək edə bilər. Mədə-bağırsaq problemləri olanlar turşuluğu artıran qidalardan (turşular, qazlı içkilər, çox şirin və ya yağlı yeməklər) uzaq durmalıdırlar. İftarda çox yeməkdən çəkinməli, yeməyi az porsiyalarla qəbul etməlidirlər. İmsakda lifli və yumşaq qidalara üstünlük vermək (yulaf, qatıq, banan) mədə üçün daha faydalıdır".

Mütəxəssis-ekspert qeyd edib ki, bayram süfrəsində çox yeməkdən çəkinmək və yeməkləri kiçik porsiyalarla qəbul etmək vacibdir: "Oruc tutanlar iftarda birdən-birə çox yemək yeməməli, yeməyi su və yüngül qidalarla başlamalıdırlar. İmsakda protein və liflə zəngin qidalar qə-

bul etmək gün ərzində aclıq hissiini azalda bilər. Şirniyyat seçimində şəkər tərkibi az olan, qoz-fındıq və meyvələrlə hazırlanan alternativlərə üstünlük vermək daha faydalıdır".

Dietoloq Çinnaz Aşurova bildirib ki, bayram günlərində rejimlə qidalanmaq mütləqdir: "Biz azərbaycanlılar bayramları xüsusi canfəşanlıqla qeyd edirik. Hər bayramda olduğu kimi, Novruz bayramında da masalar bəzənir, müxtəlif şirniyyatlar bişirilir. Azərbaycan mətbəxi zəngindir, lakin hər bir bölgəmizin özünəməxsus özəl yeməkləri, şirniyyatları var ki, həmin qidalar məhz Novruz bayramında

hazırlanır. Elə insanlar var ki, onlar piylənmədən əziyyət çəkirlər. Lakin bayram günlərində daha çox yeyirlər. Bu da kilonun daha da artmasına gətirib çıxarır. Bayram günlərində necə gəldi qidalanmaq olmaz. Bir çox xanımlar elə düşünür ki, bir gün heç nə yeməyib, lakin iki gün dayanmadan yemək qəbul etmək düzgündür. Bəzi xanımlar gün ərzində heç nə yemir, axşam isə çox yeyirlər. Bu, əlbəttə çox ziyanlıdır. Kilolu xanımların əksəriyyəti bu cür qidalananlardır. Novruz bayramı 3 gün qeyd edilsə də, bizdə bu bayram 10 gün davam edir, 20 gün ərzində həmin şirniyyatları yeyirik. Həddindən artıq qida metabolismi elə ləngidə bilər ki, bu pozğunluq sonrakı aylarda da fəsadlarını göstərə bilər. Hətta orqanizmdə elə xəstəlik ola bilər ki, bayram günlərində qəbul edilən artıq qida xəstəliyin ağırlaşmasına yol açar".

Dietoloq əlavə edib ki, Novruzda masamızda bir təkmə şirniyyat deyil, eləcə də bir çox kalorili qidalar olur: "Mətbəximiz çox yağlı və dadlı qidalarla zəngindir. Həmin qidalardan yemirəm desəm, düzgün olmaz. Hər birimiz o ləziz təamlardan dadırıq. Lakin şirniyyatların hər birini fərqli günlərdə qəbul etməliyik. Məsələn, bir gün şəkərbura, bir gün paxlava, digəri gün isə qoğal qəbul etmək olar. Üçünü də bir gündə yemək düzgün deyil.

Şirniyyat qəbul edilən günü bir ovucdan artıq çərəz qəbul etmək olmaz. Şirniyyatların gündüz saatlarında qəbulu məsləhət görülür. Şirniyyat yedikdən 15-20 dəqiqə sonra hər hansı süd - kefir, ayran, qatıq və digər məhsuldan istifadə edilməlidir. Bol su içmək məsləhət görülür. Bayram bir təkmə yeməklə yadda qalmamalıdır".

Onun sözlərinə görə, bayramdan sonra 5-7 günlük detoks proqramı tətbiq etmək olar: "Bayramda yaxınlarımızın ziyarətinə piyada gəldisə, yaxşı olar. Bol rəqs, fiziki aktivlik nümayiş etdirmək artıq kaloridən azad olunmaq üçün ən yaxşı vasitələrdən sayıla bilər. Bayram süfrələrində yer alan salatlarda mayonezdən az istifadə edilməsi məsləhət görülür. Rasionlarda tərəvəz, kələm kimi məhsullara daha çox yer ayırmaq lazımdır. Bayram süfrələrində yer alan plovlardan hər kəs istifadə edə bilər. Yalnız şəkərli diabetdən əziyyət çəkən insanlar bulqur plovuna üstünlük versələr, daha yaxşı olar. Əgər düyü plovundan yemək istəsələr, o zaman yanında qatıq qəbul etməlidirlər. Bayramdan sonra 5-7 günlük detoks proqramı tətbiq etmək olar. Bu proqrama bol su içmək, təmiz hava qəbul etmək, hidromasaj, qara çay və qəhvədən imtina, 5-10 gün müddətində qırmızı ətədən istifadə etməmək, bol lifli qidaların qəbulu, taxıl unundan hazırlanan çörəyə üstünlük verilməsi daxildir. Hər saat başı 1 stəkan su qəbulu və gün ərzində 45 dəqiqə gəzmək məsləhət görülür".

☐ **"Yeni Müsavat"**



ÜSAVAT

Son səhifə

N 51 (8661) 19 mart 2025

Mart



Qəfil arıqlamaq hansı insanlar üçün təhlükəlidir?

Qəfil arıqlama ürək və damar xəstəlikləri olan insanlarda ölüm riskini 54% artırır.

Oxu.Az-ın "Gazeta.ru"ya istinadən xəbərinə görə, İngiltərənin Raskin Universitetinin alimləri bu qənaətə gəlirlər.

Elmi araşdırmanın nəticələri "Heart" jurnalında dərc olunub.

Tədqiqatda Böyük Britaniyadan piylənmə və ürək-damar xəstəliklərindən əziyyət çəkən 8297 könüllü iştirak edib. 14 il ərzində sınaqda iştirak edənlər müşahidə edilib, zaman ərzində onların çəkilişindəki dəyişikliklər izlənilib.

Nəticələr göstərib ki, tədqiqat dövründə çəkisi 10 kq-dan çox artarlarda ürək-damar xəstəliklərindən ölüm riski üç dəfə, bütün səbəblərdən ölüm riski isə təxminən iki dəfə yüksək olub və bu da sabit çəki saxlayanlara nisbətən iki dəfə çoxdur.

Alimlərin sözlərinə görə, ürək və damarların sağlamlığının qorunmasında çəki sabitliyi əsas rol oynayır. Çəkini azaltmaq zərurəti yaranarsa, proses yavaş tempə getməlidir.

Tədqiqatçılar həmçinin arıqlama üçün inyeksiya preparatlarının istifadəsi barədə də xəbərdarlıq ediblər, çünki məhz bu preparatlar adətən potensial dərəcədə təhlükəli sürətli çəki itkisinə səbəb olur.

Moskvada ar-arvad 11-ci mərtəbədən yıxıldı, biri sağ qaldı



Rusiyanın paytaxtı Moskvada qadın 11-ci mərtəbədən yıxılaraq sağ qalıb. Bu barədə Oxu.Az "Mash" Telegram kanalına istinadla xəbər verir. İlk məlumat görə, kişi narkotikin təsiri altında olub. Şahidlər bildiriblər ki, kişi hündürlükdən yıxılıb, onun ardınca

ca işə həyat yoldaşı yıxılıb. Qeyd edilir ki, kişini xilas etmək mümkün olmayıb. Qadın sağ qalıb, onun vəziyyəti ilə bağlı ətraflı məlumat verilmir.

şəxslərə icazə verilir. Bu tədbir qaranlıq vaxtlarda zirvəni fəth edən alpinistlərin sayını məhdudlaşdırmağa yönəlib.

Qalxış haqqının tətbiqi turistlər arasında Fucinin artan populyarlığı və bununla bağlı problemlərlə izah olunur. Hakimiyyət cığırının həddindən artıq dolması və kütləvi turist axınının dağın zərif ekosisteminə mənfi təsiri ilə bağlı narahatdır. Toplanan vəsaitin qalxışların təhlükəsizliyini təmin edən personal xərclərini ödəmək və təbiəti qoruma tədbirlərini həyata keçirmək üçün istifadə edilməsi planlaşdırılır.

Dəniz səviyyəsindən 3776 metr yüksəklikdə yerləşən Fuci dağı təkcə Yaponiyanın ən yüksək nöqtəsi deyil, həm də UNESCO-nun Dünya İrsi obyektidir. 2024-cü ildə, yay qalxış mövsümü ərzində, Fuci zirvəsinə təxminən 204 min insan qalxıb. İlin qalan mövsümlərində dağa çıxmaq qadağandır.

Fuci dağına qalxmaq artıq pulsuz deyil - yeni qaydalar



Yaponiyanın əsas simvollarından biri olan əfsanəvi Fuci dağına qalxmaq artıq pullu olacaq. Oxu.Az-ın verdiyi məlumata görə, bu barədə "Kiodo" xəbər yayıb. Bildirilir ki, bu yaydan etibarən, məşhur vulkanın yerləşdiyi Şidzuoka və Yamanashi prefekturaları bütün dörd cığır üzrə qalxmağa ödəniş tətbiq edirlər.

Dörd marşrutdan üçünü - Fucinomiya, Qotemba və Sibasirini idarə edən Sidzuoka prefekturası qalxış üçün 4 000 yen (təxminən 46 manat) məbləğində tarif müəyyən edib. Keçən il Yamanashi prefekturası ən populyar Yosida cığırı üçün oxşar tədbir tətbiq etmişdi.

Beləliklə, Fuci zirvəsinə pulsuz qalxmaq artıq mümkün olmayacaq. Bundan əlavə, hakimiyyət gecə qalxışları həvəskarları üçün də qaydaları sərtləşdirib. Artıq cığırılara saat 14:00-dan sonra giriş yalnız dağ hotelərindən birində əvvəlcədən yaşayış rezerv etmiş

Bunları bilirsinizmi?

- * Bədənimizdəki damarların ümumi uzunluğu 96 min kilometrdir. Bu uzunluq ilə dünyanı 3 dəfə dolaşmaq olar.
- * İnsan gözü o qədər həssasdır ki, əgər dünya düz olsaydı, 60 km uzaqdakı şam işığını görə bilərdi.
- * İnsan beyni dəqiqədə 1000 kəlmə oxuya bilər.
- * İnsan saç 12 ton çəkisi olan yük qaldıra bilər.
- * İnsan bədənindən 30 dəqiqədə çıxan enerji ilə 4 litr su qaynatmaq olar.
- * İnsan bədənində şimpanzədə olan qədər tük var. Lakin onların çoxu görünür.
- * İnsan sümüyü qranit kimi möhkəmdir. Sümük 9 ton yük qaldıra bilər.
- * İnsan beyni kompüter olsaydı saniyədə 38 katrilyon iş görə bilər. Dünyanın ən güclü kompüterləri olan "BlueGene" bu rəqəmin 2/1000 görə bilir.
- * Körpələrin əksəriyyəti mavi gözlü doğulur. Lakin ultrabənövşəyi işıqların təsirindən rəng dəyişir.
- * Bir dırmağın tam böyüməsi üçün 6 ay lazımdır.
- * Böyrəklərimizdə 2 milyona yaxın filtr var ki, onlar da hər dəqiqədə 1,3 litr qan təmizləyir.
- * Hər bir insanın özünə xas qoxusu var. Bu qoxu ancaq əkilərdə eyni ola bilər.
- * Çox yuxu görmək yüksək IQ səviyyəsindən xəbər verir.
- * Səhər yuxudan duranda 1 sm daha uzun oluruq. Bunun səbəbi onurğa qığırdaqlarımızın gün boyunca yığılmasıdır.
- * Bədənimiz hər saniyə 25 milyon yeni hüceyrə istehsal edir.
- * İnsan beyni bütün bədənə oksigenin 20 faizini təbəşinə istifadə edir.
- * Bəzi qadınlar çox insanla müqayisədə dünyanı daha rəngli görürlər. İnsanların əksəriyyətində 3 tip rəng qəbul edə bilər, az qism qadınlarda bu say 4-5 arasında olur.

Enerji içkisi içməyin təhlükələri- xəbərdarlıq



Elmi araşdırmalar enerji içkilərinin həddindən artıq qəbulunun sağlamlığa olduqca mənfi təsir etdiyini ortaya çıxarıb. Enerji içkiləri stress, aqressiv davranışlar, alkoqol və siqaretdən istifadənin artması, yüksək qan təzyiqi, piylənmə və 2-ci tip diabet riski, keyfiyyətli yuxu və mədə qıcıqlanması kimi hallara gətirib çıxarır.

Oxu.Az-ın xəbərinə görə, bu içkilərin zərərli barədə türk yəli mütəxəssis, daxili xəstəliklər üzrə həkim Burak Can İHA-ya müsahibəsində danışıb. "İnsanlar enerji içkilərindən əsasən performanslarını artırmaq üçün istifadə edirlər, lakin bu, bəzi risklər daşıyır. Xüsusilə uşaq və yeniyetmələrin bu içkilərdən istifadəsini tövsiyə etmirik. Tərkibində insanları oyaq saxlayan və güc verən bir maddə - kofein var. Həmçinin şəkər, taurin, B vitaminləri mövcuddur. ABŞ Qida Məhsulları və Dərman Vasitələri Nəzarət İdarəsi (FDA) gündə 4 milliqramdan artıq kofein istehlak edilməsini tövsiyə etmir", - deyir Burak Can bildirib.

Onun sözlərinə görə, enerji içkiləri həddindən artıq istehlak edilməməlidir.

"Bu içkiləri insanlara tövsiyə etmirik. Kofein səbəbi ilə aritmiya (ürək döyüntüsünün pozulması) və həzm pozğunluqları kimi şikayətlər ortaya çıxa bilər. Xüsusilə ürək, böyrək və şəkər xəstələrinin bu içkilərdən uzaq durması lazımdır", - deyir mütəxəssis qeyd edib.

Burak Can enerji içkilərinin yayda sərinləmək üçün istehlak edildiyinə baxmayaraq, sərinləşdirici təsirinin olmadığını vurğulayıb. "Enerji içkilərinin sərinləşdirici təsiri olduğu düşünülür. Ancaq bu məhsullar maye itkisinə səbəb olduğu üçün sərinlik gətirmir. Enerji içkiləri suyun yerini tuta bilməz. Əksinə, enerji içkisini qəbul etdiyiniz zaman maye itkisinə səbəb olduğu üçün daha çox su içmə ehtiyacı yaranır", - deyir o əlavə edib.

Həkimin sözlərinə görə, həmçinin enerji içkilərinin alkoqollu içkilərlə birlikdə qəbul edilməsi də doğru deyil.

"Alkoqol yuxugetirici, enerji içkisi isə stimullaşdırıcı təsir göstərir. Bu halda da fərqi olmadan həddindən artıq alkoqol qəbul edilə bilər. Müntəzəm olaraq və ya hər gün istifadə edildikdə enerji içkiləri asılılıq yaradır. Performansı artırmaq və ya oyaq qalmaq üçün enerji içkiləri yerinə mineral su və qəhvə istehlak edilə bilər. Lakin hər içkidə olduğu kimi, onların da həcminə diqqət edilməlidir. Bir fincan türk qəhvəsində təxminən 60-65 milliqram kofein, 1 böyük kofein filtrlənmiş qəhvədə isə təxminən 115-175 milliqram kofein var. Buna uyğun olaraq nə qədər içməli olduğunuzu hesablaya bilərsiniz. Mineral su gündə 1-2 şüşə olmaqla istehlak edilə bilər. Bu tövsiyələr sağlam yetişkin insanlar üçündür. Xroniki xəstəlikləri olanlara, hamilə qadınlara və uşaqlara həkimləri ilə məsləhətləşdikdən sonra istifadə etmələrini tövsiyə edirik", - deyir Burak Can bildirib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500